

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Marianne Kieloaho
Aino Nykänen
Taika Wiikari

Huolehtivia ja ei-huolehtivia kohtaamisia kätilöiden kanssa

Suomalaisten synnyttäneiden naisten kokemuksia

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

17.4.2020

Tekijät	Marianne Kieloaho, Aino Nykänen, Taika Wiikari
Otsikko	Huolehtivia ja ei-huolehtivia kohtaamisia kätilöiden kanssa – Suomalaisten synnyttäneiden naisten kokemuksia
Sivumäärä Aika	29 sivua + 3 liitettä 17.4.2020
Tutkinto	Kätilö (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kätilötyön suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja	Pirjo Koski, Lehtori, Hoitotyö TtT
<p>Toteutimme opinnäytetyön osana IsFinn -hanketta, joka on toteutettu aiemmin Islannissa ja Norjassa, nyt myös Suomessa. Tutkimuskohteena on suomalaisten naisten kokemukset huolehtivista ja ei-huolehtivista kohtaamisista kätilöiden kanssa raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan aikana. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa aiheesta kätilötyön kehittämisen ja kätilökoulutuksen tueksi.</p> <p>Tutkimustyön menetelmäksi valikoitui fenomenologinen lähestymistapa, jossa korostuu yksilön kokemus tutkittavasta ilmiöstä. Laadullinen tutkimus toteutettiin haastatteluina, joihin osallistui kuusi kolmen kuukauden sisään alateitse synnyttäneitä naista. Haastattelut nauhoitettiin naisten suostumuksella ja litteroidut aineistot purettiin fenomenologisen lähestymistavan mukaisesti merkityksiin ja teemoihin.</p> <p>Aikaisempia tutkimuksia aiheesta on tehty vain vähän, mutta ne vahvistavat omia tuloksiamme. Tulosten mukaan huolehtiva kätilö on ominaisuuksiltaan ammattitaitoinen, luotettava, rauhallinen, empaattinen, välittävä, ystävällinen, lämminhenkinen, kannustava sekä läsnäoleva. Huolehtiva kätilö toimii erityisesti tiedonantajana ja huomioi naisen toiveet yksilöllisesti. Huolehtiva kohtaaminen saa parhaimmillaan aikaan naisella selviytymisen, huolenpidon, turvallisuuden, luottamuksen ja pysyvyyden tunteen.</p> <p>Kätilön ei-huolehtiva kohtaaminen näyttäytyi tuloksissa erityisesti vähättelynä, empatian puutteena sekä välinpitämättömyytenä. Myös esimerkiksi naisen rajoittaminen, rutinoituneisuus työhön, ennakkoluulot ja läsnäolon puute koettiin tulosten perusteella ei-huolehtivina tekijöinä. Ei-huolehtiva kohtaaminen voi pahimmillaan aiheuttaa naiselle luottamuksen menettämisen, turvattomuuden tunteen, kynnyksen kysyä mieltä askarruttavista asioista, vapauden tunteen menetyksen sekä tunteen rajoittamisesta. Kaikki teemat eivät liittyneet ainoastaan kätilön kohtaamiseen, mutta tulosten perusteella vaikuttivat kohtaamisen onnistumiseen. Näitä ovat muun muassa kätilön vaihtuminen, kiire ja kiireettömyys sekä tiedon kulku. Erityisesti kätilön kiire tai kiireen tuntu mainittiin haastatteluissa useaan otteeseen.</p>	
Avainsanat	kätilö, kohtaaminen, kokemus, raskaus, synnytys, lapsivuodeaika, huolehtiva, ei-huolehtiva

Authors Title	Marianne Kieloaho, Aino Nykänen, Taika Wiikari Caring and uncaring encounters with midwives – experiences of Finnish childbearing women
Number of Pages Date	29 pages + 3 appendices 17 April 2020
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Midwifery
Instructor	Pirjo Koski, Senior Lecturer, PhD
<p>This thesis was conducted as part of the IsFinn-project previously done in Iceland and Norway, and now in Finland. The research topic concerns the experience of Finnish childbearing women of caring and uncaring encounters with midwives during the childbearing period which includes pregnancy, birth and the post-partum period. The aim of this thesis is to produce information to support the development of midwifery and its studies in Finland.</p> <p>The chosen research method is the phenomenological approach which emphasizes the individual's experience about the studied phenomenon. This qualitative study was conducted through interviews with six participants. They were all Finnish speaking women who had experienced a vaginal delivery within three months of the interview. Interviews were recorded with consent of the participants. Transcribed materials were sorted in accordance with the phenomenological approach to meanings and themes.</p> <p>Only a limited amount of previous studies about this topic has been conducted. However, those studies confirm the same results as our thesis. According to the results a caring midwife is professional, trustworthy, calm, empathic, warm-hearted, supportive and present when needed. A caring midwife in particular acts as an informant and takes deliverer's wishes into consideration individually. At its best a caring encounter can create significant feelings of coping, caring, safety, trust and stability.</p> <p>The uncaring encounters were shown in the results especially as belittling, lack of empathy and indifference. Other factors of uncaring midwifery were restricting of the women, being stuck in the routines, prejudice and being absent. At its worst an uncaring encounter can cause loss of trust, feelings of unsafety and being restricted and also raise the threshold for asking help. Not all themes found in the interviews were related to the encounters with midwives. However, based on the results they still affected the success of the encounters. These include for example, the sudden change of the midwife, rush and the flow of information. Especially the feeling of the midwife being in a hurry was mentioned several times in the interviews.</p>	
Keywords	midwife, woman, experience, encounter, pregnancy, birth, post-partum period, caring, uncaring

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat, tausta ja tarve	2
2.1	Keskeiset käsitteet	2
2.2	Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin	4
3	Opinnäytetyön menetelmät	6
3.1	Kvalitatiivinen tutkimus	6
3.2	Fenomenologinen lähestymistapa	7
3.3	Esiymmärrys ilmiöstä	8
3.4	Haastattelu ja sen toteuttaminen	8
3.5	Aineiston analysointimenetelmät	9
3.6	Fenomenologisen tutkimuksen tulosten kuvaus	10
4	Tulokset	10
4.1	Riittävä tiedonsaanti ja kuulluksi tuleminen koettiin tärkeäksi	11
4.2	Kiireettömyyden kokeminen on synnyttäjälle tärkeää	13
4.3	Kätilön ominaisuudet ja kommunikaatiotaidot lisäämässä luottamusta	15
4.4	Luottamuksen rakentumiseen vaikuttivat useat syyt	19
5	Pohdinta	22
5.1	Tulosten tarkastelu	22
5.2	Kätilön huolehtiva kohtaaminen	23
5.2.1	Huolehtivan kätilön ominaispiirteet	23
5.3	Kätilön ei-huolehtiva kohtaaminen	23
5.3.1	Ei-huolehtivan kätilön ominaispiirteet	24
5.3.2	Ei-huolehtivan kohtaamisen vaikutukset	24
5.4	Ulkoiset teemat, jotka vaikuttavat kohtaamisen onnistumiseen	24
5.5	Vertaus aikaisempiin tutkimuksiin	25
5.6	Luotettavuus	25
5.6.1	Uskottavuus	26
5.6.2	Vahvistettavuus	26
5.6.3	Reflektiivisyys	27
5.6.4	Siirrettävyys	27
5.7	Eettisyys	27
5.8	Johtopäätökset	28
5.9	Kehittämisehdotukset	28

Lähteet

1

Liitteet

Liite 1. Tutkimuskysymystä tukeva haastattelurunko

Liite 2. Haastattelukutsu

Liite 3. Suostumuslomake

Liite 4. Esimerkki analyysitaulukosta

1 Johdanto

Kättilö työskentelee eri-ikäisten naisten ja tyttöjen, raskaana olevien ja synnyttäneiden naisten, vastasyntyneiden ja heidän perheidensä parissa (Pajukangas 1996). Kättilö kohtaa työssään äitejä sekä raskausaikana, että erityisesti synnyttäviä naisia ja heidän kumppaneitaan äitiyspoliklinikoilla ja synnytysosastoilla. Kättilöt hoitavat ja avustavat äitejä myös lapsivuoteen aikana (Pajukangas 1996). THL:n ennakkotilastotietojen mukaan vuonna 2018 synnytyksistä 99.3% tapahtui sairaalassa (THL 2019). THL:n tietojen mukaan lapsia syntyi samana vuonna 47 914 (THL 2019).

Kättilön työtä ohjaavat erilliset Suomen Kättilöliiton laatutyöryhmän määrittelemät Kättilötyön eettiset ohjeet, joissa keskeisimpinä kättilötyön periaatteina mainitaan mm. itsemääräämisoikeus, tasa-arvo, yksilöllisyys, turvallisuus, terveyskeskeisyys, vastuullisuus, jatkuvuus, perhekeskeisyys, omatoimisuus, kokonaisvaltaisuus (Sirviö – Aumo – Korhiamäki – Lunabba – Nurminen – Närvä – Pajukangas – Palmqvist 2004). Kansainvälisen Kättilöliiton (ICM), Kansainvälisen Naistentautien- ja Synnytyslääkäreiden Liiton ja WHO:n hyväksymän kättilötyön määritelmän mukaan kättilön tulee kyetä antamaan naisille raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan aikana tarvittavaa konkreettista ohjausta sekä hoitoa ja neuvontaa (Sirviö ym. 2004).

Äitien kokemuksia kohtaamisesta kättilöiden kanssa on tehty muutamia kansainvälisiä tutkimuksia (Halldórsdóttir – Karlsdóttir 2011; Berg – Lundgren – Hermansson – Wahlberg 1996), mutta suomalaista tutkimustietoa varsinaisesta aiheesta ei löydy lainkaan. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla suomalaisten naisten kokemuksia kättilöiden (*huolehtivasta ja ei-huolehtivasta*) kohtaamisesta raskauden aikana, synnytyksessä, sekä synnytyksen jälkeen. Aineisto kerättiin haastattelemalla haastattelun kriteerit täyttäviä, siitä kiinnostuneita äitejä kvalitatiivisin menetelmin. Tutkimuskysymyksenä on ”Millaisia kokemuksia suomalaisilla naisilla on kättilöiden (*huolehtivasta ja ei-huolehtivasta*) kohtaamisesta raskauden aikana, synnytyksessä ja synnytyksen jälkeen?”. Aihetta lähestyttiin fenomenologisen menetelmän kautta, sillä tarkoituksena on ihmisten kokemusten kuvaaminen (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997). Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa aiheesta kättilötyön kehittämisen ja kättilökoulutuksen tueksi. Opinnäytetyö toteutettiin syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana.

2 Teoreettiset lähtökohdat, tausta ja tarve

Synnytyksestä ja naisten synnytyskokemuksista puhuttiin paljon mediassa vuoden 2019 aikana. Helsingin Sanomat, Yle, Iltalehti, Vauva-, ja Me Naiset -lehdet kirjoittivat kevään 2019 aikana useita artikkeleita liittyen lukuisten naisten synnytyskokemuksiin (Torvinen 2019; Siirilä – Krautsuk 2019; Jaalamaa 2019; Vilen 2019; Kosonen 2018). Keskiössä näissä artikkeleissa oli koettu synnytysväkivalta, jota osa synnyttäjistä olivat kokeneet. Runsaan keskustelun ja siitä johtaneen ilmiön taustalla on #Metoo -henkinen kampanjointi synnytysväkivaltaa vastaan, joka kantaa nimeä ”Minä myös synnyttäjänä”. Kampanjan taustalla on saada synnytykseen liittyvää itsemääräämisoikeutta näkyvämmäksi ja saada synnytyksessä synnyttäjälle avustusta ja hoitoa yhteisymmärryksessä hoitohenkilökunnan kanssa ja näin ehkäistä tulevaisuudessa negatiivisia synnytysväkivaltaan liittyviä kokemuksia (Minämyössynnyttäjänä 2019).

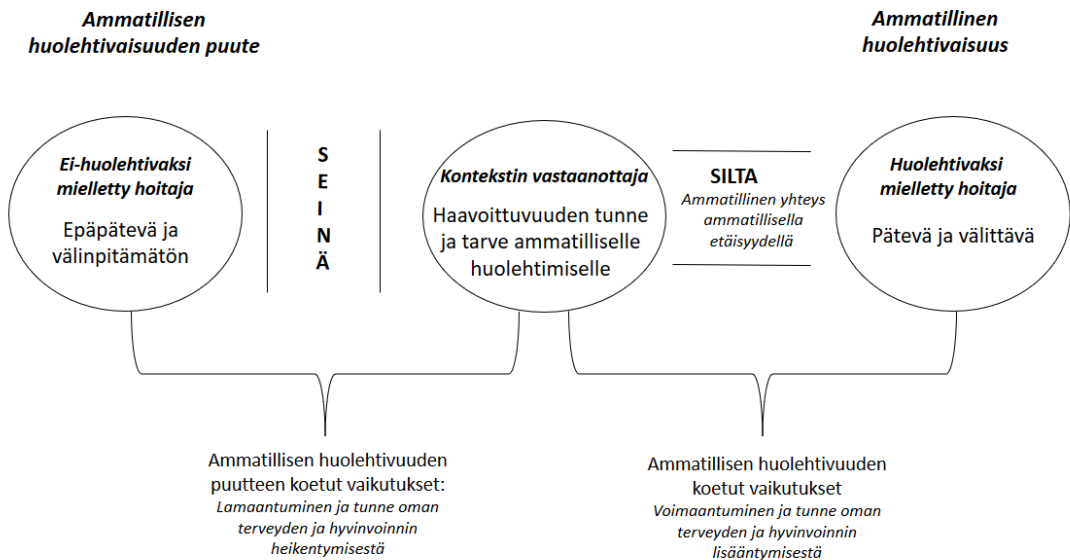
Aiheen ajankohtaisuuden lisäksi oli perusteltua tutkia aihetta lisää, sillä synnyttäjän ja kättilön välistä kohtaamista on tutkittu aikaisemmin hyvin vähän. Lähdimme etsimään aikaisempaa tutkittua tietoa eri tietokannoista, kuten Finna ja Medic-tietokannoista sekä Cinahl, PubMed ja ResearchGate -tietokannoista. Hakusanoina käytimme sanoja kohtaaminen, kokemus, kättilö, nainen, hoiva, hoito, raskaus, synnytys, lapsivuodeaika sekä englanninkielistä aineistoa etsittäessä sanoja encounter, midwife, caring, uncaring, experience, pregnancy, birth ja postpartum. Alla on esitettyä aiheeseen liittyviä tutkimuksia, jotka antavat enemmän käsitystä siitä, kuinka synnyttäjän ja kättilön välinen kohtaaminen ja vuorovaikutus liittyvät olennaisesti synnytykseen sekä synnytyskokemukseen ja näin ollen lisätutkimus aiheesta on perusteltua.

2.1 Keskeiset käsitteet

Tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisten synnyttäneiden naisten henkilökohtaisia kokemuksia kättilöiden kohtaamisesta (engl. *encounter*) raskausaikana, synnytyksessä sekä synnytyksen jälkeisenä aikana (engl. *childbearing period*). Fenomenologinen menetelmä soveltuu opinnäytetyöhön lähestymistavaksi, sillä sen tavoitteena on ihmisten kokemusten kuvaaminen. Eri ihmiset voivat kokea saman havaittavan ilmiön eri tavoin, jolloin ihmiset antavat havaitsemilleen ilmiöille erilaisia merkityksiä. Kohtaaminen kättilön kanssa raskauden, synnytyksen tai lapsivuodeajan aikana voidaan käsittää opinnäytetyössä edellä mainitun kaltaisena havaittavana ilmiönä ja haluamme tutkia, minkälaisena ja miten ihminen sen kokee – toisin sanoen, mikä merkitys kohtaamisella on ja minkälaisena se näyttäytyy ihmiselle. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 152-154)

Kohtaamisella tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan vuorovaikutusta kättilön ja asiakkaan välillä. Kohtaaminen voidaan käsittää viestinnän kokemuksena, sekä fyysisesti puheen, eleiden, ilmeiden ja katseiden kautta (Dunderfelt 2016: 12), mutta myös sanattomasti intuitiivisen, tunne- tai voimien viestinnän kautta (Dunderfelt 2016: 16). Opinnäytetyön avulla pyrimme löytämään tietoa erityisesti synnyttäneiden naisten kokemuksista kättilön huolehtivasta, välittävästä ja hoivallisesta (engl. *caring*) kohtaamisesta sekä vastaavasti mahdollisista kokemuksista ei-huolehtivasta (engl. *uncaring*) tai välinpitämättömästä (engl. *careless*) kohtaamisesta kättilön kanssa raskausaikana, synnytyksessä ja lapsivuodeaikana. Kättilöllä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä laillistettua terveydenhuollon ammattihenkilöä, joka kohtaa työssään raskaana olevia ja synnyttäviä tai synnyttäneitä henkilöitä (Sirviö ym. 2004).

Ammattilaisen huolehtivaa ja ei-huolehtivaa kohtaamista havainnollistaa kuvio, joka on suomennettu alkuperäisestä Sigrídur Halldórsdóttirin tutkimuksesta *Caring and Uncaring Encounters in Nursing and Health Care – Developing a Theory* (Halldórsdóttir 1996: 24). Kuvion keskiössä näyttäytyy kontekstin vastaanottaja, tässä tapauksessa synnyttäjä. Hänet nähdään haavoittuvana ja hänellä on tarve ammatilliselle huolehtimiselle. Kuviossa ammatillisen huolehtivaisuuden puute, joka näyttäytyy epäpätevytenä ja välinpitämättömyytenä, muodostaa ei-huolehtivan hoitajan ja äidin välille kuvitteellisen seinän, jonka toiminnan vaikutuksesta synnyttäjä voi kokea lamaantumista ja tunnetta oman terveyden ja hyvinvoinnin heikentymisestä. Ammatillinen huolehtivaisuus, joka näyttäytyy hoitajan pätevytenä ja välittämisenä, rakentaa kuvitteellisen sillan äidin ja huolehtivan hoitajan välille ja voi parhaimmillaan vaikuttaa synnyttäjään voimaantumisen tunteena sekä tunteena oman terveyden ja hyvinvoinnin lisääntymisestä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Schematic representation of Study II and III. Caring and Uncaring Encounters in Nursing and Health Care – Developing a Theory. (Halldórsdóttir 1996: 24)

2.2 Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin

Kättilön ja synnyttäjän välistä kohtaamista on tutkittu kansainvälisesti niukasti ja suomalaista tutkimustietoa aiheesta ei löydy juuri lainkaan. Kansainvälistä tutkittua tietoa löytyy kättilön ja synnyttäjän välisestä kohtaamisesta (Lundgren 2004) sekä naisten kokemuksia ”hyvästä kättilöstä” (Borelli 2013), naisten kokemuksia kättilön tärkeimmistä ominaisuuksista synnytyksessä (Halldorsdottir – Karlsdottir 2011) sekä naisten kokemuksia positiivisesta (Ziabakhsh – Fernandez – Black – Brito 2019) ja negatiivisesta (Turtainen 2004) synnytyskokemuksesta. Aikaisemmissa tutkimuksissa korostuu erityisesti kättilön merkitys, kättilön ja synnyttäjän vuorovaikutussuhde, kumppanuus, tuki, yksilöllisyys ja positiivinen kommunikaatio, jotka kaikki juontavat juurensa kohtaamiseen.

Lundgren (2004) yhdisteli fenomenologisin menetelmin tutkimustuloksia neljästä eri tutkimuksesta, jotka kaikki kuvasivat naisten ja kättilöiden kokemuksia synnytyksen aikaisista kohtaamisista, sekä naisten kokemuksia kättilöiden kohtaamisesta raskausajalta. Tutkimuksen aihe voidaan käsitteellistää otsikolla ’vapauttavat ja huojentavat kohtaamiset’ (engl. *releasing and relieving encounters*), mikä naiselle itselleen viittaa sekä itsensä kohtaamiseen, että kättilön kohtaamiseen. Vapauttava ja huojentava kohtaaminen naisen ja kättilön välillä pitää sisällään käsitteet tyyneys ja muutos. Tyyneys (engl. *stillness*) on ilmaistu tutkimuksessa läsnäolona ja muutos (engl. *change*) kuvastaa siirtymäprosessia tuntemattomaan – äitiyteen. Kättilölle sanat tyyneys ja muutos merkitsivät ’ankkurina’ ja

kumppanina toimimista. Ollakseen kumppani synnyttäjälle, kättilön tulisi olla hyvin läsnä oleva henkilö, joka kuuntelee ja seuraa naista koko synnytysprosessin ajan. Toimiakseen ankkurina kättilön tulisi kunnioittaa sekä äidin rajallisia kykyjä, että omia ammatillisia rajojaan. (Lundgren 2004: 1.) Vapauttava ja helpottava kohtaaminen kättilön kanssa merkitsi synnyttäjälle jaettua vastuuta ja osallistumista. Tällainen kohtaaminen voidaan ymmärtää ainutlaatuisena ja muista välittävistä kohtaamisista eroavana (Lundgren 2004: 1.)

Borelli (2013) tutki kirjallisuuskatsauksessaan "hyvän kättilön" merkitystä sekä ominaisuuksia, joita synnyttäjä arvostaa kättilössä. Katsauksen tulokset kertovat, että kättilön tulee omata useita ominaisuuksia; erityisesti hyvät teoreettiset taidot, ammatillista pätevyyttä sekä kykyä antaa raskaana olevalle naiselle tukea, mahdollisuuksia itsenäiseen päätöksentekoon ja apua hallinnan tunteeseen. Borelli mainitsee myös lopuksi, että tietoa ja tutkimusta naisten odotuksista ja kokemuksista kättilöiden kanssa on puutteellisesti. (Borelli 2013.)

Berg, Lundgren, Hermansson ja Wahlberg (1996) tutkivat Ruotsissa vuonna 1994 naisten kokemuksia kohtaamisesta kättilöiden kanssa synnytyksessä. 18 synnyttäneen naisen haastattelututkimuksessa selvisi kohtaamisen kolme perusteemaa; synnyttäjät arvostivat tulleen nähdä yksilöinä, saadessaan luottamuksellisen suhteen kättilöön sekä tukea ja ohjausta omilla ehdoillaan. (Berg – Lundgren – Hermansson – Wahlberg 1996: 11-15.)

Halldórsdóttir ja Karlsdóttir (2011) analysoivat tutkimuksessaan omaa tutkimustyötänsä yhdeksän vuoden ajalta. Laajassa aineisto- ja teoria-analyysissä käsiteltiin vaihteittain ammattitaitoisen kättilön piirteitä perustuen naisten kokemuksiin saamastaan hoidosta ja kättilön käyttäytymisestä. Analyysissä selvitettiin, mikä antoi naisille synnytyksessä voimaa ja toisaalta mikä heikensi sitä. (Halldórsdóttir – Karlsdóttir, 2011.) Teorian mukaan kättilön ammattitaidon tärkeimmät tekijät koostuvat viidestä päätekijästä; ammatillisesta välittämisestä, osaamisesta ja viisaudesta, vuorovaikutuksen ja kumppanuuden tunteen lisäämisestä sekä kättilön henkilökohtaisen ja ammatillisen kehittämisen lisäämisestä. (Halldórsdóttir – Karlsdóttir, 2011.) Tämä tutkimus vahvistaa ajatusta siitä, että kättilön ja synnyttäjän välinen kohtaaminen ja vuorovaikutussuhde sekä kättilön ammattitaito on avainasemassa naisen kokemuksessa synnytyksestä.

Salonen, Oommen, Kumpula ja Kaunonen (2013) kuvaavat kyselyllä toteutetussa tutkimuksessaan suomen kieltä ymmärtävien äitien näkemyksiä hoitotyön ammattilaisilta

saamastaan sosiaalisesta tuesta lapsivuodeosastolla. Tutkimus osoitti, että äidit kokivat saamansa tuen kohtalaiseksi. Keskeisimmiksi onnistuneen tuen piirteiksi osoittautuivat yksilöllisyys, ohjeiden riittävyys, kannustavuus, sekä molempien vanhempien huomioiminen. (Salonen – Oommen – Kumpula – Kaunonen 2013.)

Näkökulmaa positiiviseen synnytyskokemukseen antaa Ziabakhsh, Fernandez, Black ja Briton (2019) tutkimus kanadalaisnaisten kokemuksista synnytyksen jälkeisestä hoidosta. Tutkimukseen osallistui 178 naista ja tulokset olivat positiivisia. 93% vastanneista kertoi kokemuksensa olleen ”erinomainen” tai ”erittäin hyvä.” Tutkimuksessa todettiin, että useat naiset kokivat hoidon, hoitajan avuliaisuuden ja positiivisen kommunikaation olleen vaikuttavana tekijänä positiiviseen synnytyskokemukseen. Kirjoittajien mukaan hoitohenkilökunta on avainasemassa perheen onnistumiseen siirtymiseen raskaudesta vanhemmuuteen ja myös takaisin sairaalasta yhteisöön. (Ziabakhsh, Fernandez, Black ja Briton 2019.)

Turtiainen (2014) analysoi tutkielmassaan suomalaisten äitien VAS (Visual Analogue Scale) -laatumittarin avulla antamia negatiivisia arvioita koskien synnytyskokemuksiaan. Tutkimus osoitti, että syinä negatiivisille kokemuksille ovat hallinnan tunteen puuttuminen, kehon koskemattomuuden menetys, synnytyskipu, ennalta sovittujen asioiden toteutumattomuus sekä ongelmat henkilökunnan kanssa. Tulosten pohjalta selvisi naisten odotukset koskien riittävää kannustusta ja tiedollista tukea, sekä hoitohenkilöstön ymmärtävää asennetta kohtaan. (Turtiainen 2014.)

3 Opinnäytetyön menetelmät

3.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisen lähestymistavan lähtökohtana on ihmisten kokemusten, sekä yksilöiden kokemuksille antamien merkitysten tarkastelu. Tarkoituksena on tuottaa yksityiskohtaista, mutta ei yleistettävää tietoa luonnollisissa olosuhteissa. Koska synnyttäjien kokemuksista kättilön kohtaamisessa on saatavilla niukasti tietoa, on kvalitatiivisen lähestymistavan tavoitteena löytää aiheesta mahdollisesti uusia näkökulmia sekä saada aiheesta lisää tietoa. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 65-66.)

3.2 Fenomenologinen lähestymistapa

Fenomenologia tarkoittaa kirjaimellisesti oppia ilmiöistä. Fenomenologinen lähestymistapa valikoitui opinnäytetyön menetelmäksi, sillä se soveltuu hyvin tutkimuksiin, joiden tavoitteena on ihmisen kokemuksen kuvaaminen. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 71) Menetelmän perusteluissa usein viitataan ymmärtävään tutkimustraditioon, kun halutaan korostaa positivistisesta perinteestä eroavaa tutkintakäytäntöä ja ajattelutapaa. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 152) Parhaiten menetelmä sopii juuri tällaisille vaikeasti määriteltäville ilmiöille, joita on tutkittu aiemmin vain vähän, jos lainkaan. Hoitotieteessä menetelmä on hyödyllinen, sillä ihmisen omakohtaisen kokemuksen kuvausta voidaan hyödyntää hoitotyön kehittämisessä. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 153.)

Menetelmän keskeisiä peruskäsitteitä ovat kokemus, kuvaus, merkitys, intentionaalisuus sekä esiymmärrys (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 71). Lähtökohtaisesti fenomenologisessa tutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten tutkittava ilmiö näyttäytyy kyseisen ilmiön kokijalle. Merkittävää ei ole purkaa ilmiötä pieniin osiin. Åstedt-Kurki ja Nieminen (2013) käyttävät kirjassaan esimerkkinä sairaalassa olevaa potilasta, jolle on epäolennaista tietää, minkälainen rakenne hänessä olevalla viruksella on. Sen sijaan virus näyttäytyy potilaalle oireina; esimerkiksi kipuna ja kuumeena. Fenomenologiassa halutaan nimenomaan selvittää ihmisen kokemus ilmiöstä, johon hän on suhteessa. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 154.)

Menetelmän mukaan ihmisen ajattelu ja kokemus ilmiöstä ovat intentionaalisia, jolloin havainnot ilmiöstä suuntautuvat tarkoituksellisesti johonkin ja niille annetaan merkityksiä ajattelun avulla. Fenomenologiassa ihmiset ovat vapaita antamaan samalle ilmiölle keskenään erilaisia merkityksiä ja juuri näistä merkityksistä ollaan kiinnostuneita tutkimuksessa. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 154) Intentionaalisuus koskee myös tutkijaa, jonka pyrkimys on tavoittaa ihmisen kokemus mahdollisimman aitona. Täten esiymmärrys ilmiöstä on tärkeää raportoida, sillä aiemmin saavuttamaansa tietoa ei saa panna syrjään, mutta toisaalta tieto ei saa ohjailta tekeillä olevan tutkimuksen tuloksia. Tutkijan on tehtävä jatkuvaa itsereflektiota, jottei omat kokemukset ja tutkittavan kokemukset pääse sekoittumaan keskenään. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 155.)

3.3 Esiymmärrys ilmiöstä

Kuten aikaisemmin mainittiin, fenomenologista tutkimusta tehdessään tutkijan on tärkeää kirjoittaa auki esiyymmärryksensä aiheesta ennen haastatteluita. Tämä auttaa tutkijaa konkreettisesti havaitsemaan omat ajatuksensa aiheesta ja näin tutkimuksen keskeisiä tuloksia pohtiessa pitämään huolta siitä, ettei omat ennakkotiedot ohjaile tuloksia tai johtopäätöksiä. Tämän vuoksi ennen haastatteluita kirjoitimme omat ajatuksemme aiheesta paperille. Esiymmärryksemme koostui sekä omista kokemuksista kohtaamisesta kättilöiden kanssa sekä tuttavapiirin kokemuksista. Erityisen oleellista esiyymmärryksessämme oli se, että olemme kaikki kättilöopiskelijoita ja näin opintojen kautta saatu tieto on isossa roolissa esiyymmärrykseemme ja myös käsitykseemme siitä, millaisia kättilöitä itse haluaisimme ammattia harjoittaessamme olla ja millaisina meidät halutaan työssämme nähdä. Myös mediassa aikaisemmin näkynyt #metoo-kampanjointi synnytysväkivaltaa vastaan oli nostanut mielikuvia ajatuksiimme siitä, mitä kättilön kohtaaminen huonoimmillaan saattaa olla. Esiymmärryksen auki kirjoittaminen auttoi avaamaan omaa ajatusmaailmaa, sulkemaan pois ennakko-oletukset ja -odotukset sekä tämän avulla tekemään haastattelut täysin avoimin mielin, kuunnellen.

3.4 Haastattelu ja sen toteuttaminen

Fenomenologisen tutkimuksen periaatteen mukaisesti opinnäytetyön aineisto kerättiin harkinnanvaraiselta joukolta tutkimukseen halukkaita ihmisiä, joilla on kokemuksia tutkitavasta ilmiöstä. Osallistuvien määrä jää fenomenologisen tutkimuksen mukaisessa, laadullisessa tutkimuksessa usein pieneksi, sillä tarkoituksena on määrällisestä tutkimuksesta poiketen ihmisten kokemuksen kuvaaminen. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 155) Opinnäytetyön kohderyhmäksi valittiin tarkoin harkittu, rajoitettu määrä tiedonantajia. Aineisto kerättiin kohderyhmältä avoimen haastattelun avulla, jolloin haastateltavat saivat kuvata kokemuksiaan omilla ilmaisutavoillaan (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 156). Jokainen haastattelu toteutettiin yksilöllisesti ja kullekin varattiin aikaa 1-2 tuntia.

Haastattelun pohjana on käytetty valmista haastattelurunkoa, joka sisältää kahdeksan avointa kysymystä (Liite 1), joiden teemana on kättilön huolehtiva (*engl. caring*) ja ei-huolehtiva (*engl. uncaring*) kohtaaminen. Tiedonkeruu tapahtui kasvotusten henkilökohtaisina haastatteluina. Haastateltavia kannustettiin kertomaan ja kuvailemaan kokemuksiaan mahdollisimman tarkasti omin sanoin. Haastattelun kysymyksistä neljä käsitteli myönteisiä kokemuksia huolehtivasta kohtaamisesta (*engl. caring encounter*) ja neljä negatiivisia kokemuksia ei-huolehtivasta kohtaamisesta (*engl. uncaring encounter*).

Haastattelut kerättiin ääninauhalle. Äänitettäessä haastattelun haastattelijan ei tarvitse kirjata kuulemaansa muistiin, ja hän kykenee keskittymään haastateltavan kuunteleminen. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 156)

Haastatteluun kutsuttiin mukaan kuusi kriteerit täyttävää haastattelusta kiinnostunutta äitiä. Kutsut haastatteluun (Liite 2) jaettiin kolmeen suljettuun Facebook-ryhmään, joiden kohderyhmänä olivat tuoreet äidit. Haastateltavaksi sopivat henkilöt kerättiin tammikuussa 2020 viikkojen 2-3 aikana. Haastattelut toteutettiin tammikuussa 2020 viikoilla 4-5 haastattelun molemmille osapuolille sopivana ajankohtana. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja jokaiselle haastateltavalle laadittiin oma suostumuslomake (Liite 3) sekä tutkimustiedote. (Kylmä – Juvakka 2014: 60-62.)

Haastateltavien tuli olla kolmen kuukauden sisällä elävän lapsen alateitse synnyttäneitä äitejä. Haastattelut toteutettiin suomen kielellä joko erikseen varatussa suljetussa tilassa, tai haastateltavan kotona. Yksi haastatteluista toteutettiin pitkän välimatkan vuoksi videopuhelun avulla. Haastatteluissa läsnä oli vain haastattelija, haastateltava ja joissain tapauksissa tämän vauva.

3.5 Aineiston analysointimenetelmät

Avointen haastattelujen avulla kerätty aineisto analysoitiin fenomenologisen aineiston analyysin mukaisesti. Jokainen työryhmän jäsen teki kaksi haastattelua. Haastattelujen jälkeen ääninauhat kuunneltiin huolellisesti läpi, jotta saimme muodostettua kokonaiskäsitelmän. Aineistoon perehtymisen jälkeen äänitteet litteroitiin ja kerätystä aineistosta nostettiin esiin erilaisia kokonaisuuksia, joiden pohjalta kerättiin erilaisia esiin nousevia teemoja. Sisältöä erittelemällä aineistosta voitiin löytää erilaisia merkityksiä, jotka nimettiin ja kuvattiin. Tämän jälkeen nostimme aineistosta esiin teemat huolehtivasta ja ei-huolehtivasta kohtaamisesta. Tulokset on ilmaistu kirjallisesti jäsennellyssä kuvauksessa. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 157) Aineistoa analysoidessa hyödynnettiin Colaizzin (1978) kuvaamia analyysin vaiheita (Taulukko 2). Lopuksi tulokset suhteutettiin aiempaan tutkimustietoon, sekä peilattiin teoreettisiin lähtökohtiin (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 157-158).

Taulukko 2. Aineiston analyysin vaiheet (Colaizzi 1978)

Aineiston analyysin vaiheet
1. Tutkittavien kuvauksiin perehtyminen ja kokonaiskäsityksen muodostaminen aiheesta
2. Tutkittavaa aihetta kuvaavien tärkeiden ilmaisujen erottaminen
3. Ilmaisuihin esiin tulevien merkitysten muotoileminen
4. Muotoiltujen merkitysten kokoaminen ja järjestäminen teema-alueiksi
5. Alustavien tulosten yhdistäminen tutkittavaa ilmiötä kuvaaviksi kokonaisuuksiksi
6. Ilmiön kuvauksen muotoileminen tyhjentävästi
7. Tulosten validointi palauttamalla ja peilaamalla alkuperäisdataan

3.6 Fenomenologisen tutkimuksen tulosten kuvaus

Fenomenologisen analyysin jälkeen tulokseksi syntyi tutkittavasta ilmiöstä tuotettu kuvaus. Tässä kuvauksessa esitetään mielekkäässä muodossa esitettyjä merkityskokonaisuuksia analysoidun alkuperäisdatan tulkinnan pohjalta. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 159).

Sisällytimme opinnäytetyön raporttiin näytteitä kokonaisista haastattelukeskusteluista, samoin kuin esimerkin tekemästämme analyysitaulukosta (Liite 4). Fenomenologisen tutkimuksen perusperiaatteena on, että opinnäytetyön tekijä paljastaa mahdollisimman tarkasti ja avoimesti mitä on tehnyt ja miten perustelee ratkaisunsa. Näin lukija saa sellaisen kokonaiskuvan, josta voi arvioida tutkimustulosten mielekkyyttä ja luotettavuutta. (Åstedt-Kurki – Nieminen 1997: 159.)

4 Tulokset

Litteroiduista haastatteluista on purettu synnyttäjien sanalliset ilmaisut merkityksiin, joiden pohjalta on eritelty teemoja. Muutama teema toistui selkeästi useimmin, mutta myös

yksittäin esiintyneistä teemoista saatiin arvokasta tietoa. Opinnäytetyön tulokset kuvataan naisten kokemuksista merkittävimmin esille nousseiden teemojen avulla. Merkittävimmillä teemoilla tarkoitetaan teemalöydöksiä, jotka esiintyivät useimmin haastattelussa ja joiden merkitystä myös haastateltavat korostivat. Teemoja täydennetään alkuperäisten ilmausten avulla.

4.1 Riittävä tiedonsaanti ja kuulluksi tuleminen koettiin tärkeäksi

Yksi merkittävimmin esille nousseista teemoista oli **tiedonsaanti**, joka tuli esille jokaisessa haastattelussa. Riittävä tiedonsaanti koettiin tärkeäksi ja sen puutteen taas koettiin lisäävän huolta ja pelkoa etenevästä tilanteesta. Eräs synnyttäjistä kertoi kokeneensa puutteellisen tiedonsaannin itseään loukkaavana. Kätilöiden tarjoaman riittävän tiedonsaannin taas kuvattiin herättäneen synnyttäjissä mm. turvallisuuden tunteita ja kiitollisuutta. Puutteellinen tiedonsaanti yhdistettiin muutamassa tapauksessa kätilön niin sanottuun työhön rutinoitumiseen, kun taas riittävä tiedonsaanti kätilön ammattitaitoon ja synnyttäjän huomioimiseen. Tiedonsaannissa huomion arvoista on myös erään synnyttäneen kokemus siitä, että hänelle tarjottiin liikaa tietoa.

”Ku oltiin synnytyssalissa, niin se kätilö rauhallisesti jakso selittää, vaikka mä en aina jaksanutkaan vastata. Tuntu, et hän koko ajan huomioi mua ja kerto mitä tapahtuu. Mä tiedostin sen siinä tilanteessa, ja jälkikäteen mä oon arvostanu sitä tosi paljon, että hän jakso selittää, et tiesi koko aika mis mennään.”

”...(kätilö) kertoi meille hirveesti asioita siitä synnyttäneiden osastosta, ja sitä asiaa tuli ihan hirveästi. Mä tajusin, et mulla ei mikään uppoa tänne, et mä en pysty vastaanottamaan tätä informaatiotulvaa.”

Toinen selkeästi esiintyvimmistä teemoista oli **vähättely**, joka nousi esiin viidellä kuudesta haastateltavista. Kyseinen teema pitää sisällään erilaisia merkityksiä, joista yleisimpiä ovat synnyttäjien kipujen ja pelkojen vähättely. Muita aiheita, joita kätilöiden koettiin vähättelevän, olivat mm. ahdistuksen sekä erilaisten ongelmien ja kokemusten vähätteleminen. Vähättelyä ilmeni synnyttäjien kertoman mukaan sekä sanallisena, että sanattomana. Esimerkiksi kätilön puhetavalla koettiin olevan vaikutusta siihen, koettiinko kohtaaminen synnyttäjää vähättelevänä. Kätilön tapa puhua oli saanut synnyttäjän tuntemaan itsensä liian herkäksi.

”Hän laitto mut oksitosiinitipalle ku hänen mielestä ei ollu tarpeeks kivuliaita supistuksia. Vaik mun mielestä ne alko olla jo tosi tiheet. Mut koska mä pystyin puhuu ja kävellä nii ne ei ollu kuulemma tarpeeks.

”Se oli vaan et ”noh... mä tarkistan et mikä tilanne...” ja mul tuli sellanen olo et mä oon niinku joku cry baby (suom. itkupilli)”.

Kättilön **vähättelyn seurauksena** koettuja tunteita olivat tunne omasta tyhmyydestä sekä kokemus avun pyytämisen vaikeudesta kynnyksen kasvaessa. Kättilön tapa vähätellä synnyttäjää lisäsi erään synnyttäjän kohdalla yksinjäämisen tunnetta.

”Se, että vähätellään niitä mun kokemuksiä, ja sit se kynnyks ehkä hakee apuu ens kerralla kasvo tollasten takia.”

Tuli ihan sellanen olo et oot ihan yksin tän asian kanssa ja pitää selvitä...”.

Myös kuunteleminen ja yksilöllisyys esiintyivät lähes kaikissa haastatteluissa. Nämä linkittyvät vahvasti toisiinsa, kuten myös edellä mainittuihin suurimpiin teemalöydöksiin. Huomion arvoista onkin, että keskeisimmät teemat liittyivät kaikki kättilön ja synnyttäjän väliseen kommunikaatioon, sekä hyvässä että pahassa. Viisi synnyttäjää kuvasi **kuuntelemisen** merkitystä kokemisissaan kohtaamisissa. Kuunteleminen oli tärkeä luottamusuhteen syntymisessä sekä arvostavana eleenä ja se koettiin yleisesti huolehtivana ominaisuutena.

”...Hän näki et mä olin tosi rikki, nii sit hän veti tuolin siihen viereen ja jäi siihen istumaan ja jutteleen. Et se jotenki, siitä tuli tosi hyvä fiilis. Että hän oikeesti kuunteli. Ja silleen rauha ssa anto mun purkaa kaiken.”

Kuitenkin löydetyistä ilmauksista useat koskivat negatiivisia kokemuksia kuuntelemattomuudesta, mikä liittyi useimmin synnytystoiveiden huomiotta jättämiseen ja kiireiseen kontaktiin. Näistä kohtaamisista myös yksilöllisyyden kokeminen oli usein kaukana.

”Mul jäi sellanen olo siis koko synnytyksestä, et se ei vaa kuunnellu mua ja mun oli pakko synnyttää istumisasennossa ja vielä sillon ku mä sanoin et ponnistuttaa nii se vaa sano et mee makaamaan.”

Keskeistä **yksilöllisyyden** kokemisessa oli kuuntelemisen lisäksi kiireettömyys. Yhdeksästä ilmauksesta vain kaksi olivat negatiivisia; enemmän mieleen olivat jääneet positiiviset, yksilöllisyyttä korostavat kokemukset. Kaksi synnyttäjää kuvasivat synnytyssairaalaa tehdasmaisena paikkana ja kenties tästä syystä kokivatkin yksilölliset kohtaamiset yllättävinä.

”...Et mä en oo vaa joku potilas x joka pitää saada äkkii pois alta. Tai tuli sellanen et mua kuunnellaan. Se oli tosi tärkee, tärkein mulle. Ku se liittyy nii siihe sairaalapelkoon, et ei ketään kiinnosta ja ei ne välitä oikeesti musta.”

”...Koki et ensinnäki ei oo vaan siinä koneistossa ketjussa, vaan kohdellaan sillä tavalla niinkun ihmisenä... Et on vähän semmonen käsitys että, on niinku ite kartalla ja vaikka ei ehkä pysty ite vaikuttaa, niin kuitenkin että omistaa sitä tilannetta jollain tavalla...”

4.2 Kiireettömyyden kokeminen on synnyttäjälle tärkeää

Seuraavaksi tarkastelemme teemoja, jotka esiintyivät puolella tai hieman yli puolella haastateltavista. Tällaisia teemoja ovat kiire, kiireettömyys, kynnys kysyä, toiveiden huomiointi, tiedonkulku, kumppanin huomiointi, kätilön vaihtuminen, turvattomuus ja läsnäolo.

Synnytyssairaala koettiin yleisesti hyvin kiireisenä ja liukuhihnamaisenakin. **Kiire** vaikutti synnyttäjiin negatiivisesti, erityisesti kun se ilmeni kätilön käytöksestä. Neljä kuudesta synnyttäjistä kuvasi tällaisia negatiivisia kokemuksia.

”Jos se kiire näkyy läpi, jos tulee siit kätilön kohtaamisesta sellanen olo, et tolla on nyt sata muutakin hoidettavana, nii en mä nyt viitsi sanoa hänelle et.. hänellä on kiire et menköön nyt vaan, kyl mä pärjään.”

Kiire vaikutti kynnykseen kysyä apua, yksin jäämisen tunteeseen, sekä negatiivisesti yksilöllisyyden kokemiseen. **Kiireettömyyden** kokemus puolestaan vahvisti yksilöllisyyden kokemista. Neljä kuudesta synnyttäjistä kertoivat kokeneensa, että kätilöillä oli aikaa keskittyä rauhassa heihin.

”Ja vaikka hänellä loppu se vuoro, hän olis voinut lähteä siitä vaan saman tien läiskimään, ku seuraava kätilö tuli vuoroon, nii hän vaivautui vielä siihen, että hän tuli sanoo mulle vielä että vitsit sä olit tosi rauhallinen ja tosi hyvin meni.”

Haastatelluista yli puolet toivat esiin kokemuksia kohtaamisista, joiden seurauksena heille oli noussut **kynnys kysyä** kätilöltä mieltä askarruttavista asioista. Tilanteeseen vaikutti aikaisempi kokemus vähättelystä, kätilön tylystä tai selvästi kiireisestä olemuksesta tai kokemus kätilön olettamisesta, että tämänhän pitäisi jo osata. Aikaisempi kokemus kohtaamisesta linkittyi seuraavaan ja taas seuraavaan. Useamman kohtaamisen

mentyä jo pieleen, saattoi kokemus olla jopa vaivana oleminen ja kynnys avun pyytämiseen saattoi kasvaa huolestuttavan korkeaksi.

”Just se, että vähätellään niitä mun kokemuksia. Ja sit se kynnys hakee apua ens kerralla kasvo tollasten takia.”

”Mä en uskaltanut enää pyytää mitään apua ja mä en uskaltanut näyttää sitä, että mä oon ihan pihalla tässä.”

Synnyttäjistä puolet kuvasivat **synnytystoiveidensa tulleen huomioituksi**. Synnytystoiveet liittyivät muun muassa kivunlievitykseen ja synnytysasentoon. Tämä linkittyi aiemmin mainittuun yksilöllisyyden kokemiseen ja kuuntelemiseen. Tällöin synnyttäjä koki tulleen huomioituksi itseään koskeissa asioissa, eikä tämän tarvinnut vaatia tai toistella itseään.

”Mun toiveista kysyttiin heti, mikä oli mulle tosi tärkeä. Ja niitä todellaki noudatettiin ihan niinku... erittäin kirjaimellisesti. Ja joku kättilö. Et joku oli sen luku.”

”Mulla tosiaan oli toiveena se lääkkeetön kivunlievitys. Nii kukaa ei missä välis tuputtanu mitään.”

Kolme kuudesta synnyttäjistä kertoi arvostavansa **tiedon kulkua** kättilöiden välillä. Tieto omasta terveydentilasta, toiveista ja peloista, sekä tiedon välittyminen eteenpäin hoitohenkilökunnan välillä vaivattomasti loi synnyttäjille huolenpidon ja yksilöllisyyden tunteita. Haastatteluista kävi kuitenkin ilmi, että tiedon välittymisen tulee olla johdonmukaista ja toisaalta ristiriitaisuus kättilöiden toiminnassa herätti turvattomuuden tunteita.

”Tieto meni tosi hyvin eteenpäin. Mun ei tarvinnut selittää alusta asti, että kuka mä oon ja mä pelkään sitä ja tätä. Että hänen kanssaan tuli sellainen olo, että ne piti huolta musta. Se edellinen kättilö kertoi aina seuraavalle. Siinäkin kun siirryttiin synnytys saliin, nii siellä ne ties jo musta kaiken.”

Puolet synnyttäneistä kuvasivat **kättilön vaihtumisen** vaikutuksia synnytyskokemukseen. Kättilön vaihtumisen toimenpiteiden tai synnytyksen aikana koettiin harmillisena. Kättilön kanssa syntynyttä yhteyttä pidettiin tärkeänä, ja tämän koettiin katkeavan kättilön vaihtuessa. Eräs synnyttäjistä koki kättilön vaihtumisen ”mekaanisena”.

”Oli harmi, et kätilö vaihtu nii usein. Just, ku sä ehit päästä kartalle nii, oot sillee siihe yhtee ihmiseen, nii sit tulee seuraava ja seuraava ja seuraava.”

Puolet synnyttäneistä kertoivat kokeneensa jonkinlaista **turvattomuutta**. Turvattomuuden tunteita aiheuttivat muun muassa sairaala ympäristönä, sekä kätilön toiminta. Lisäksi kätilön läsnäolon puute ja kiire koettiin turvattomuutta aiheuttavana. Turvattomuuden tunne koettiin merkittäväksi ja synnytykseen liittyviä pelkoja lisääväksi.

”Aika turvaton olo. Se koko kuva sairaalasta ja synnytyssairaalasta ja kätilöistä.”

Kolme kuudesta synnyttäjistä kertoi kätilön huomioineen synnytyksessä myös **kumppania** ja tämän tuntuneen hyvältä. Tämä tuli esille yksittäisinä ilmauksina.

”Mulla oli hyvä juttu menossa mun miehen kans. Tai et mä nojailin häneen ja me vähän niinku tanssittiin siinä. Ja sit aina ku supistus tuli, nii mä halasin sitä. Et meil oli vähän niinku oma juttu ja ne (kätilöt) ei tullu siihen sit.”

Kätilön **läsnäolo** merkitsi synnyttäneille turvallisuuden ja selviytymisen tunteiden lisääntymistä, sekä akuutin stressin lieventymistä. Se, että kätilö kävi synnyttäjän luona juttelemassa, kysymässä tuntemuksia tai oli tavoitettavissa loi synnyttäjälle rauhallisuuden tunnetta. Vaikeassa tilanteessa läsnäolon merkitys korostui, erityisesti jos synnyttäjä pelkäsi tulevansa vähätellyksi.

”Olin tosi rikki ja jotenkin, en muuta kun itkin... En oikein tiedä mikä siinä oli, että mistä tuli se fiilis, et hän (kätilö) oikeasti jotenkin ymmärsi sen oman tuskan siinä. Musta tuntui, että hänellä oli ensin tosi kiire, mutta sitten kun hän näki, että olin tosi rikki, nii sitten hän veti tuolin siihen viereen ja jäi siihen istumaan ja juttelemaan. Siitä tuli tosi hyvä fiilis. Että hän oikeasti kuunteli. Ja rauhassa antoi mun purkaa kaiken ja ei yhtään vähätellyt niitä mun fiiliksiä siinä tilanteessa. Jotenkin hän sai sellaisen olon, että kyllä tästä selvitään.”

”Erityisesti sen jälkeen, kun tämä (vauva) oli nostettu sieltä ilmaan ja nostettu tähän mun vatsalle, nii sitten sellainen et kaikki on hyvin. Et he (kätilöt) on nyt tässä.”

4.3 Kätilön ominaisuudet ja kommunikaatiotaidot lisäämässä luottamusta

Haastattelussa kysimme millaisia huolehtivia ja ei-huolehtivia ominaisuuksia synnyttäjät pitivät merkittävinä kokemissaan kohtaamisissa. Muutama ominaisuus ja toimintatapa

nousi esille muita useammin. Ammattitaito on itsessään hyvin laaja käsite, mutta puolet synnyttäjäistä kuvasivat tilanteita, joissa kätilön **ammattitaidon** merkitys kohtaamisessa korostui. Ammattitaito lisäsi turvallisuuden tunnetta ja lujitti luottamussuhdetta. Ammattitaito ilmeni kätilön varmoina otteina, selkeänä ulosantina ja asiantuntemuksena.

”Se oli aika tiukka tilanne tavallaan, siis kaikki oli ihan hyvin, mutta kätilö oli tullu suoraa vuoroon ja sit vauva niiku lentää suoraa käsiin...Ei oltu ehditty hirveästi esittäytyä siinä tilanteessa tai millään tavalla enempää ottaa kontaktia, kun vauvan pää oli jo näkyvässä, mut tuli heti sellanen olo että et hänellä on homma hanskassa.”

”Tuntu, että ei tarvinnu ees oikeestaan sanoo mitää ja hän osas jotenki ehoottaa, että pitäskö nyt kokeilla vaikka tätä kivunlievitystä ja jotenki en osannu oottaa et he osais niin hyvin lukee ihmisiä.”

”Jos on ammattitaitonen, nii kyl se vaikuttaa siihen miten kokee sen huolenpidon.”

Puolet vastaajista nimesi **empaattisuuden** kätilölle tärkeäksi ominaisuudeksi. Empaattisuus koettiin sekä kätilön sanallisen, että sanattoman viestinnän kautta. Lisäksi puolet synnyttäjäistä toivat esille **empatian puutteen** kohtaamisissaan kätilöiden kanssa. Tällaisia kohtaamisia olivat synnyttäjien kuvaamana muun muassa kätilön kyvyttömyys asettua synnyttäjän asemaan, synnyttäjän itkemisen huomiotta jättäminen, synnyttäjän vähättely tai tyly kohtelu, sekä kyvyttömyys kohdata synnyttäjä yksilönä. Synnyttäjät toivat esille toiveensa kätilön empaattisuudesta, empaattisista sanoista sekä huomioimisesta. Eräs synnyttäneistä koki kätilön kiireen vaikuttaneen hänen kokemukseensa kätilön epäempaattisuudesta. Kyseinen synnyttäjä kertoi empatian puutteen jääneen vahvasti hänen mieleensä. Epäempaattinen kätilö koettiin kylmänä.

” Sellanen ei-empaattisuus ja se et vähätellään pelkoja ja kipuja, nii ne on jääny silleen tosi vahvasti...”

” Tai ku mä itkin siel nii ei sitä kiinnostanu pätäkääkään...”

Rauhallisuus miellettiin yleisesti tärkeäksi huolehtivan kätilön ominaisuudeksi. Rauhallisuus esiintyi puolessa haastatteluista. Se linkittyi luottamuksen syntyyn ja pelkojen lieventymiseen.

”Rauhallisuus, se oli mun mielestä tärkeätä. Ku ite ei ihan tiedä mitä tuleman pitää nii sit oli sellanen olo, et ah, mä voin luottaa tohon ihmiseen. Et hän on rauhallinen, niin tilanne on varmasti ihan hallinnassa.”

Puolet synnyttäjistä nimesivät **turvallisuuden** tunteen tärkeäksi kätilön ominaisuudeksi. Eräs synnyttäjistä kuvasi kätilön hyvien ihmissuhdetaitojen sekä synnyttäjän huomioimisen lisänneen turvallisuuden tunnetta. Kaksi synnyttäjistä kertoi turvallisuuden tunteen liittyneen kätilön läsnäoloon.

”Nii se oli kyl iso tekijä siinä, että se loi sellasta turvallisuutta. Se, että joku kävi välillä siinä juttelemassa, selittämässä ja ylipäätään kysymässä miten menee.”

”Huolehtivia ja jotka omas hyvät ihmissuhdetaidot ja jotenki osas ottaa tosi hyvin huomioon ja tuli sellane turvallinen olo.”

Puolet haastatelluista toivat esiin kokemuksen luotettavasta tai luottamusta herättävästä kätilöstä. **Luottamus** linkittyi vahvasti kätilön ammattitaitoon, osaamiseen, läsnäoloon ja rauhallisuuteen. Tämä antoi synnyttäjälle turvallisuuden ja selviytymisen tunnetta, sekä uskoa siihen, että on jännittävästä tilanteesta huolimatta hyvissä käsissä. Kätilön sanoilla, rauhallisuudella ja ammattitaidolla oli suuri merkitys.

”Sä (kätilö) tiedät mitä sä teet, mä en ehkä tiedä, mut täällä mä oon hyvissä käsissä.”

”Tuli sellanen olo, et kyllä tästä selvitään. Ja ehkä se, et siinä ei oo yksin. Et he kyllä on siinä mukana. Vaikka itehän siinä sen homman tekee, mut et he auttaa ja pyrkii auttamaan kaikilla tavoilla. Et se on tavallaan tiimi mikä siinä on.”

Puolet haastatelluista kertoi kokemuksiansa **ystävällisestä ja lämminhenkisestä kohtaamisesta**. He kokivat nämä kätilön tärkeimmiksi huolehtiviksi piirteiksi. Ystävällisyyteen ja lämminhenkisyyteen liittyi myös kokemus ei-vähättelevästä kokemuksesta tai aikaisempi pelko siitä, että omia huolia ei ehkä oteta todesta. Kun reaktio on pelosta huolimatta ollut ystävällinen ja lämminhenkinen, on kokemus jäänyt erityisen hyvin mieleen.

”Huolehtivaksi kätilöksi miellän sellaisen, joka on lämmin ja ystävällinen riippumatta siitä tilanteesta.”

”Siinä hän tosiaan antoi mulle sen fiiliksen, että et tullut tänne turhaan. Että nyt varmistetaan, että ei jää mitään epäilystä itselleni. Tästä mulle jäi heti sellainen todella lämmin ja välittävä fiilis.”

Puolet haastateltavista kuvasivat kokemustaan välinpitämättömästä kätilöstä. Hoitohenkilökunnan **välinpitämättömyys** loi vahvan yksin jäämisen ja epätoivon tunteen, ja jopa tunnetta siitä, että haluaa poistua sairaalasta. Kätilön välinpitämättömyyden välittyminen aiheutti tunnetta ongelmana ja taakkana olemisesta.

”Tuli sellainen olo, että oon ihan yksin tämän asian kanssa ja pitää selvittää, eikä kukaan auta mua.”

”...että mä olen vaan ongelma ja haluan vaan mennä kotiin synnyttää rauhassa.”

Kätilön **puhetapa** korostui haastateltavien keskuudessa erityisesti tietynlaista sensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa. Mitä herkempi ja uudempi tilanne, sitä enemmän kätilön sanoilla ja sananpainoilla koettiin olevan merkitystä. Merkitys korostui, kun puhettavasta havaittiin välinpitämättömyyttä, kovuutta tai kiireen tunne.

”No onhan se ihan niin kuin miten puhuu. Tai esimerkiksi silloin, kun aloin itkemään, nii (kätilö) olisi voinut vaan sanoa, että ”hyvin se menee, älä huolehdi”.”

Kaksi synnyttäjää kuvasivat kätilön **kannustuksen ja kehumisen** merkitystä. Kätilön kannustavat sanat loivat synnyttäjille itsevarmuutta ja turvallisuuden tunnetta. Sen lisäksi kannustuksella ja kehumisella oli merkitystä synnyttäjän jaksamiseen rankassa paikassa.

”Kesken synnytystä yks (kätilö) oli sillee ”sä pärjääät hienosti”, ”oot niin huippu synnyttäjä”. Ne pienet asiat nostaa sitä omaa oksitosiinia ja on sillä tavalla, et hei, mä oon pärjäämässä ihan hyvin!”

Neljä synnyttäjää kuudesta kertoi kokemuksensa kätilön **sanattoman viestinnän**, eli katseiden, ilmeiden ja elekielen merkityksestä. Sanaton viestintä ja elekieli saattoi näyttäytyä synnyttäjälle positiivisesti tai negatiivisesti ja näin vaikuttaa kokemukseen kohtaamisesta. Sanaton viestintä oli yhteydessä erityisesti kokemukseen vähätellyksi tulemisesta.

”Musta tuntuu, et kaikki osasi jotenkin todella empaattisesti kohdata ne synnyttäneet ihmiset siellä. Rauhallisesti ja just katsotaan silmiin ja jotenkin kohdataan tosi intiimeissäkin tilanteissa. Ehkä ne oli just ne eleet ja ilmeet ja sellainen sanaton viestintä, millä sen fiiliksen saa sit luotua toiselle.”

”Mulla oli siinä vaiheessa ollut melkein puolitoista vuorokautta niitä supistuksia – ei mitenkään erityisen voimakkaita, mutta et oli kuitenkin jo sellainen olo, että vois jo riittää tämä kipu. Ja sitten mulle tuli katseista sellainen olo, että ”sä et vielä tiedä mitä sieltä on tulossa”.

4.4 Luottamuksen rakentumiseen vaikuttivat useat syyt

Olettaminen synnyttäjän pohjatiedoista näyttäytyi kahden haastateltavan kokemuksissa. Tiedon tai osaamisen olettaminen tai osaamattomuuden ihmettely vaikutti synnyttäjien itsetuntoon ja hallinnantunteeseen tilanteesta. Tämä linkittyi myös suurentuneeseen kynnykseen kysyä.

”Siitä, mitä se kätilö sano mulle tuli sellainen olo, että ”etkö sä nyt jo tiedä miten tää imetys toimii” ja ”etkö sä nyt jo tiedä, että ei tota kättä pidetä tolleen” ja ”ei sitä vauvaa laiteta noin”. Niin siitä mulle tuli sellainen tosi kurja fiilis.”

Kaksi synnyttänyttä nosti esille toiveensa siitä, että kätilöt huomioisivat paremmin ensisynnyttäjän. He molemmat kokivat kätilön olleen kyvytön asettumaan ensisynnyttäjän asemaan. Huomioimista toivottiin lisäksi imetysohjaukseen synnytyksen jälkeen. Kätilön toivottiin **huomioivan ensisynnyttäjän** myös sanavalinnoissaan.

”Miten herkkä asia se voi olla, että miten pienilläki sanavalinnoilla ja sanapainoilla voi olla väliä, varsinkin kun ensimmäistä kertaa vauva isketään tissille ja sä oot aivan pihalla siinä.”

Kokemus kätilöiden **rutinoituneisuudesta** tai liiallisesta tottumisesta suorittaa työtä tietyllä kaavalla linkittyi hoidon yksilöllisyyden puutteeseen. Päivystystyössä kätilön liukuhihnamainen työ antoi haastateltavalle liian rutiininomaisen ja tylyn kohtaamisen tunteen.

”Mä luulen, kun se oli vähän vanha se kätilö, että se käy rutiiniksi sille. Just se, että se ei katsonut minua yksilönä, vaan et ”taas joku potilas” ja ”yleensä näin ei käy”.

Kätilön **läsnäolon puutteen** teema nousi esiin muutamalla haastateltavista. Läsnäolon puute saattoi olla fyysistä tai henkistä. Tämä merkitsi synnyttäjälle voimakasta yksin jäämisen tunnetta.

”Musta tuntu, että mä sain vaan hengitellä sitä ilokaasua keskenäni.”

”Siellä oli niin kiire, että kukaan ei tullut meidän huoneeseen vasta kuin... Esikoinen synti kahdeksalta aamulla ja vasta kuudelta illalla tuli eka meidän huoneeseen.”

Muutama haastateltava toi esille kokemuksen kohtaamisesta, jossa kätilön toiminta on näyttäytynyt kuuntelevana, empaattisena, rohkaisevana ja läsnäolevana auttajana. Taustalla oli haastateltavan voimakas pelko ja huoli epäonnistumisesta sekä vauvan hyvinvoinnista. Kätilön turva voimakkaan stressin ja huolen alla antoi haastateltaville voimaannuttavan **selviytymisen** tunteen.

”Siitä tuli tosi hyvä fiilis. Että hän oikeasti kuunteli. Ja rauhassa antoi mun purkaa kaiken ja ei yhtään vähätellyt niitä mun fiiliksiä siinä tilanteessa. Jotenkin hän sai sellasen olon, että kyllä tästä selvitään.”

”Se oli mulle sellainen juttu, että... Okei sä (kätilö) näet varmaan aika paljon perheitä, et jos sulla on olo, että me saadaan tämä toimimaan nii kyllä meilläkin on sellanen olo. Se antoi uskoa siihen”

Synnytyksrauha näyttäytyi yhdelle haastateltavista erittäin merkityksellisenä. Kokemus siitä, että synnytyksen annettiin rauhassa edetä ilman ylimääräisiä toimenpiteitä tai puutumista, sekä se, että synnyttäjä sai rauhassa toimia valitsemisessaan asennoissa keskittyen kumppaninsa läsnäoloon ja turvaan.

”Ne jotenkin luki meidän tilanteen. En mä olis halunnut liikkua sieltä mihinkään. - Mulla oli se ponnistusvaihe, nii (kätilö) osas lukea tilanteen. Et jos kaikki menee hyvin nii ei turhaa puutu.”

Eräällä haastateltavista merkittäväksi kohtaamisen teemaksi nousi **kannustuksen puute**. Synnyttäjä olisi toivonut kätilöltä kannustusta ja empatiaa, mutta edes hänen itkuisuuteensa ei kiinnitetty huomiota.

”Tai esimerkiksi silloin, kun aloin itkemään, nii (kätilö) olisi voinut vaan sanoa, että ”hyvin se menee, älä huolehdi”. -- Ei siis silleen, että olisin odottanut mitään haleja,

mutta ei mitään kannustuspuheita tai mitään ”hyvin se menee”. Tai että (kättilö) olisi kysynyt, että ”miks sä itket?”.

Eräs synnyttäneistä koki tärkeäksi **vapauden tunteen**. Hän koki toiveidensa sivuuttamisen, sekä liikkumisensa rajoittamisen aiheuttaneen tämän vapauden tunteen menetyksen.

”Kun mä tulin ja piti mennä käyrille, mä en halunnu sänkyyn mennä. Mä pyysin, et voinks mä istuu tuolille, kun mä en halunnu olla niinku potilaana. Mä halusin olla vapaa, liikkuu ja seistä.”

Tilannetajun puute nousi esille yhdessä haastatteluista. Tämä näyttäytyi puutteena ymmärtää tilannetta, jossa synnyttäjällä on takanaan pitkä synnytys ja kättilö antaa pyynnöstä huolimatta synnyttäjälle valtavasti uutta tietoa yhdellä kertaa. Haastateltava koki tämän myös niin, ettei häntä kuunneltu lainkaan.

”Se, että ohitettiin täysin mitä mä sanoin, että ei kuunneltu ollenkaan. Siitä tuli vähän kurja fiilis. Ja pikemminkin hän totesi, että parasta tottua tähän. Että huomenna tulee vielä paljon lisää tätä tietoa, että ei tässä vielä kaikki. Siitä tuli sellainen olo, että mä avasin suuni ihan turhaan ja ei kuunneltu yhtään mitä mä sanoin.”

Eryteisesti ikään kohdistuvat **ennakkoluulot** nousivat esille yhdessä haastattelussa. Nuorena ensisynnyttäjänä kokemus kättilöiden kohtaamisesta toi esiin tunteen, että kättilö arvostelee häntä hänen nuoren ikänsä vuoksi sekä aliarvioi hänen kykynsä synnytyksessä.

”Ensisynnyttäjänä musta tuntui, että osasin lukee ihan yhtä hyvin mun kroppaa, mutta tuntui että ne (kättilöt) katsoi vaan, että mä olen vain joku nuori. Kun mä olin kaksikymmentä silloin. Nii kyllä ne ennakkoluulot tuntee läpi.”

Yksi haastateltavista kertoi kokemuksesta **ohjauksen puutteesta sekä sen ristiriitaisuudesta**. Tämä herätti synnyttäjässä epätoivon tunteita, hermostuneisuutta ja itkuisuutta. Kokemus ohjauksen puutteesta antoi tunteen, ettei mitään ole enää tehtävissä.

”Yks juttu mikä jossain vaiheessa sai vesihanat itselläni auki oli se, että eri kättilöt oli keskenään ristiriitaisia. Se ei ollut yksittäisen kättilön vika, vaan se, että mä sain heiltä ristiriitaisia ohjeita keskenään.”

”Mulle tuli sellainen olo, että ei tässä ole mitään tehtävissä.”

Eräessä haastattelussa kävi ilmi kättilön huolehtiva kohtaaminen, jonka vuoksi haastattelulla oli kokemus ja luottamus siihen, että **kättilöltä pystyi kysymään** mitä tahansa.

”Tosi helposti pystyi ihan kaikesta kysyyn.”

Luottamuksen menettäminen näyttäytyi tilanteessa, jossa tilanne eteni synnyttäjän kannalta dramaattisesti sekä pelkoa herättävästi. Tähän linkittyi myös pelko siitä, että jotain pahempaa olisi voinut tapahtua.

”Ei me tajuttu siinä kohtaa soittaa mitään kelloa, et se oli ihan tuurista kiinni, että se kättilö sattui tulemaan. Että jos siinä olisi sit käynyt niin, että se lapsi ois vaan tullu meille keskenään siihen saliin, nii oisinks mä sit revenny pahemmin.”

5 Pohdinta

Alla esitämme keskeiset löydökset kättilön huolehtivasta ja ei-huolehtivasta kohtaamisesta. Tämän lisäksi havaitsimme myös kolmannen merkitysrakenteen, joka käsittää kohtaamisen ulkoiset teemat, jotka vaikuttivat kohtaamisen onnistumiseen positiivisesti tai negatiivisesti.

5.1 Tulosten tarkastelu

Tulosten esittämisen jälkeen lähdimme pohtimaan kättilön huolehtivaa ja ei-huolehtivaa kohtaamista. Opinnäytetyössämme käytimme IsFinn-projektin valmista haastattelurunkoa, joka helpotti osaltaan tulosten havaitsemista ja teemojen välittymistä huolehtivasta tai ei-huolehtivasta kohtaamisesta – tämä antoi työllemme selkärangan, jonka avulla pystyimme löytämään vastauksia tutkimuskysymykseemme.

Kaikki kuusi haastateltavaa kertoivat avoimesti kokemuksistaan sekä huolehtivista että ei-huolehtivista kokemuksista kättilöiden kanssa. Suurin osa kohtaamisen kokemuksista liittyi synnytykseen tai lapsivuodeaikaan, mutta esiin nousi myös muutamia kokemuksia raskauden ajalta.

Löysimme haastatteluista neljäkymmentä teemaa, jotka liittyivät kättilön huolehtivaan kohtaamiseen sekä ei-huolehtivaan kohtaamiseen. Teemat toistuivat haastateltavien ilmaisuissa eri tavoilla, ja muutamat teemat liittyivät vahvasti toisiinsa. Haastattelujen tau-

lukoinnin, merkitysten etsimisen ja teemoittelun jälkeen havaitsimme kaksi erilaista merkitysrakennetta; kättilön huolehtiva kohtaaminen sekä ei-huolehtiva kohtaaminen. Alla esitämme löydöksemme:

5.2 Kättilön huolehtiva kohtaaminen

Kättilön huolehtiva kohtaaminen näyttäytyi tuloksissa konkreettisesti kättilön huolehtivina ominaispiirteinä, ammattitaidon- ja tiedon tarjoamisena sekä onnistuneen kohtaamisen myötä positiivisena tunteena, jonka huolehtiva kohtaaminen voi parhaimmillaan antaa vastaanottajalle. Tulosten mukaan huolehtiva kättilö on ominaisuuksiltaan ammattitaitoinen, luotettava, rauhallinen, empaattinen, välittävä, ystävällinen, lämminhenkinen, huolehtiva, kannustava sekä läsnäoleva. Huolehtiva kättilö toimii erityisesti tiedonantajana, huomioi naisen toiveet yksilöllisesti sekä huomioi synnyttäjän kumppanin ja antaa synnytyksessä synnytysrauhan. Huolehtiva kohtaaminen saa parhaimmillaan aikaan naisella selviytymisen, turvallisuuden ja huolenpidon, luottamuksen ja pysyvyyden tunteen.

5.2.1 Huolehtivan kättilön ominaispiirteet

Haastatteluissa huolehtivan kohtaamisen kokemukseen liittyi vahvasti kättilö ja hänen ominaispiirteensä. Kättilön empaattisuus, rauhallisuus, ystävällisyys ja lämminhenkisyys koettiin tärkeiksi ominaispiirteiksi, jotka tulivat ilmi kättilön sanallisen ja sanattoman viestinnän kautta. Myös kättilön ammattitaito oli naisille merkityksellistä ja erityisesti ammattitaitoon liittyvä tiedonsaanti. Myös kättilön henkinen ja fyysinen läsnäolo, kuuntelemisen taito sekä kannustaminen ja kehuminen loivat synnyttäjälle huolehtivuuden tunnetta. Yksilöllinen kohtaaminen oli haastateltaville tärkeää ja tässä nousi esiin erityisesti synnytystoiveiden huomiointi sekä kumppanin huomioiminen synnytyksen yhteydessä.

5.3 Kättilön ei-huolehtiva kohtaaminen

Kättilön ei-huolehtiva kohtaaminen näyttäytyi tuloksissa erityisesti vähättelynä, empatian puutteena sekä välinpitämättömyytenä. Myös naisen rajoittaminen, rutinoituneisuus työhön, ennakkoluulot, läsnäolon puute, kannustuksen puute, ohjauksen puute sekä ohjauksen ristiriitaisuus voidaan tulosten perusteella nähdä ei-huolehtivaksi kohtamiseksi. Ei-huolehtivan kohtaaminen voi pahimmillaan aiheuttaa naiselle luottamuksen menettämisen, turvattomuuden tunteen, kynnyksen kysyä mieltä askarruttavista asioista, vapauden tunteen menetyksen sekä rajoittamisen tunteen.

5.3.1 Ei-huolehtivan kättilön ominaispiirteet

Kättilön ei-huolehtiva kohtaaminen näyttäytyi tuloksissa konkreettisesti kättilön ei-huolehtivina ominaispiirteinä. Näistä erityisesti korostui kättilön vähättelevä käytös. Tämä nousi esille erityisesti tilanteissa, joissa synnyttäjällä oli huolia tai pelkoja ja kättilön sanoista tai eleistä välittyi vähättely. Tässä korostui kättilön puhetapa, josta ilmeni kättilön välinpitämättömyys ja kovuus. Vähättelyn lisäksi ei-huolehtivan kokemuksen sai empatian puutteesta, joka tuli ilmi myös useammassa haastattelussa. Empatian puute koettiin kättilön kyvyttömyytenä asettua synnyttäjän asemaan ja kohdata nainen yksilönä sekä sanojen, ilmeiden ja eleiden kautta välittyneenä kylmyytenä.

Ei-huolehtivana kohtaamisen piirteenä nähtiin myös kättilön läsnäolon puute. Tämä saattoi olla niin henkistä kuin fyysistäkin läsnäolon puutetta. Myös rutinoituneisuus työtä kohtaan sekä toivotun kannustuksen ja ohjauksen puute tai ristiriitaisuus koettiin ei-huolehtivana. Näiden lisäksi kättilön ennakkoluulot naista kohtaan sekä oletaminen jo olemassa olevista pohjatiedoista nähtiin ei-huolehtivina kohtaamisen piirteinä.

5.3.2 Ei-huolehtivan kohtaamisen vaikutukset

Ei-huolehtivalla kohtaamisella oli merkittäviä vaikutuksia naisten kokemuksiin. Haastatteluissa usealla esiin noussut kokemus kättilön vähättelevästä käytöksestä vaikutti synnyttäjän itsetuntoon ja nosti muun muassa kynnystä kysyä mieltä askarruttavista asioista. Kysymisen kynnyks nousi myös, kun kättilöllä oli ennakkoluuloja naisen ennakkotiedoista ja hän oletti naisen osaavan jo. Tämä on erityisesti huomionarvoista, sillä olisi ensiarvoisen tärkeää, että raskauden aikana, synnytyksessä ja lapsivuodeajan aikana naisella olisi kokemus siitä, että hän pystyy kysymään kättilöltä kaikesta.

Ei-huolehtivien kohtaamisten seurauksena ja erityisesti niiden toistuttua useammin, voi nainen pahimmillaan kokea epätoivon sekä turvattomuuden tunnetta ja menettää luottamuksen.

5.4 Ulkoiset teemat, jotka vaikuttavat kohtaamisen onnistumiseen

Kaikki teemat eivät liittyneet konkreettisesti kättilön kohtaamiseen, mutta tulosten perusteella vaikuttivat kohtaamisen onnistumiseen joko positiivisesti tai negatiivisesti ja kokemusta voimistavasti tai heikentävästi. Näitä ovat muun muassa kättilön vaihtuminen, kiire tai kiireettömyys sekä tiedon kulku. Ulkoiset teemat saattoivat vaikuttaa voimakkaasti

kätilön käytökseen ja tilanteen kulkuun ja sitä kautta kohtaamiseen ja sen merkitykseen synnyttäjälle.

5.5 Vertaus aikaisempiin tutkimuksiin

Aikaisemmat tutkimukset vahvistavat omia tuloksiamme. Katsauksessa aikaisempiin tutkimuksiin havaitsimme, että kohtaamista kätilöiden kanssa on tutkittu hyvin vähän. Tästä huolimatta löysimme aikaisemmista tutkimuksista tietoa erilaisista kokemuksista koostamisesta (Lundgren 2004), kokemuksia "hyvästä kätilöstä" (Borelli 2013), naisten kokemuksista kätilön tärkeimmistä ominaisuuksista synnytyksessä (Halldorsdottir – Karlsdottir 2011) sekä naisten kokemuksia positiivisesta (Ziabakhsh – Fernandez – Black – Brito 2019) sekä negatiivisesta (Turtiainen 2004) synnytyskokemuksesta.

Aikaisemmissa tutkimuksissa korostui erityisesti kätilön läsnäolon merkitys, kätilön ja synnyttäjän vuorovaikutussuhde, kumppanuus, tuki, yksilöllisyys ja positiivinen kommunikaatio – jotka kaikki juontavat juurensa koostamisesta. Kätilön tuli olla myös ammattitaitoinen ja omata hyvät teoreettiset taidot (Borelli 2013). Positiiviseen synnytyskokemukseen liittyi hoitajan avuliaisuus ja positiivinen kommunikaatio (Ziabakhsh – Fernandez – Black – Brito 2019) kun taas negatiiviseen kokemukseen vaikutti hallinnan tunteen puuttuminen, kehon koskemattomuuden menetys, synnytyskipu sekä ongelmat henkilökunnan kanssa (Turtiainen 2014). Huomattavaa yhtäläisyyttä tuloksissa näemme kätilön ja koostamisen merkityksen suhteen sekä kätilön ominaispiirteiden ja ammattitaidon merkityksen kannalta.

5.6 Luotettavuus

Luotettavuutta arvioimme yleisillä kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteereillä, minkä lisäksi hyödynsimme fenomenologisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä. Arvioimme seuraavissa luvuissa opinnäytetyömme luotettavuutta seuraavien kriteereiden avulla, jotka ovat uskottavuus (*engl. credibility*), vahvistettavuus (*engl. dependability, auditability*), reflektiivisyys sekä siirrettävyys (*engl. transferability*). (Kylmä – Juvakka 2007: 128)

Näitä kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteerejä on mahdollista soveltaa suhteuttamalla ne tutkittavaan ilmiöön, tarkasteltaessa opinnäytetyömme tuloksia fenomenologisin laadullisuuskriteerein. Huomioimme tutkimuksen aineistolähteisyyden (*engl. data approach*), sillä opinnäytetyömme keskiössä on ihmisten kokemusten kuvaaminen,

minkä myötä osallistujilta keräämämme aineisto on keskeisessä asemassa projektimme kokonaisuutta tarkastellessa. Opinnäytetyömme luotettavuutta lisää myös se, miten ja missä haastattelut toteutettiin. Kun tavoitteena on kuvata ihmisen kokemusta, on haastattelijan sekä haastateltavan välisellä luottamuksella ja avoimuudella suuri merkitys, kuten myös haastattelutilanteen yleisellä ilmapiirillä. Haastattelulle sopiva tapahtumapaikka antaa haastateltavalle mahdollisuuden mielekkäämmin kuvata kokemuksiaan ja sitä kautta haastattelijalle tarkastella kerätyn aineiston merkityksiä. (Janhonen – Nikkonen 2003: 154-156)

Toteutimme haastattelut rauhallisessa ympäristössä, toimimalla haastattelijan roolissa pyrkien mahdollisimman avoimeen ja lämpimään vuorovaikutukseen. Haastattelut toteutettiin vaihtoehtoisesti haastateltavan kotona, tai erikseen varatussa suljetussa tilassa, jonne pääsy muilta ihmisiltä oli rajattu. Tämän ns. kontekstisidonnaisuuden (*engl. meaning in context of the research process*) ongelmana on sen haasteellinen siirrettävyys, joka on yksi kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuskriteereistä. Muita fenomenologisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat tutkimusprosessin reflektointi (*engl. reflecting of the research process*) sekä tutkijan vastuullisuus (*engl. responsibility of the researcher*) ja subjektiivisuus (*engl. subjectivity of the researcher*). (Janhonen – Nikkonen 2003: 157-158)

5.6.1 Uskottavuus

Uskottavuudella (*engl. credibility*) voidaan tarkoittaa tutkimuksen sekä sen tulosten uskottavuutta, sekä niiden uskottavuuden osoittamista. (Kylmä – Juvakka 2007: 128) Uskottavuuden vahvistamiseksi tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty keskustelua tutkimusprosessista, sekä sen tuloksista yhdessä muiden samasta aiheesta opinnäytetyötä tekevien henkilöiden kanssa. Mahdollisuutena lisätä uskottavuutta on myös keskustelu tuloksista tutkimukseen osallistuneiden kanssa, jolloin voidaan osoittaa tulosten vastavuus osallistujien näkemyksiin.

5.6.2 Vahvistettavuus

Vahvistettavuudella (*engl. dependability, auditability*) tarkoitetaan koko tutkimusprosessin kirjaamista tässä opinnäytetyössä pyrkien kuvaamaan mahdollisimman tarkasti, miten päädyttiin tuloksiin ja johtopäätöksiin päästiin. Vahvistettavuus kriteerinä voi olla

ongelmallinen, sillä laadullisessa tutkimuksessa saman aineiston perusteella saadut tulokset voivat vaihdella sen tulkitseijan mukaan, jolloin tulosten siirrettävyys ei aina toteudu. (Kylmä – Juvakka 2007: 129)

5.6.3 Reflektiivisyys

Reflektiivisyydellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä tekijöiden tietoisuutta omista lähtökohdistaan, ja siinä miten he itse vaikuttavat aineistoonsa sekä tutkimusprosessiinsa. (Kylmä – Juvakka 2007: 128) Opinnäytetyön tulosten luotettavuuden arvioimisessa hyödynnettiin oman esiyymmärryksemme äärelle palaamista ja kriittistä arvioimista sen mahdollisista vaikutuksista saatuihin tuloksiin.

5.6.4 Siirrettävyys

Siirrettävyydellä (*engl. transferability*) tarkoitetaan riittävää tiedonantoa esimerkiksi osallistujista ja heidän taustatiedoistaan, jotta voidaan arvioida tulosten siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin. (Kylmä – Juvakka 2007: 128) Opinnäytetyöhön on kuvattu tarkasti haastatteluun kutsuilta vaaditut kriteerit, sekä itse haastatteluun kutsumisen ja sen toteuttamisen prosessi.

5.7 Eettisyys

Opinnäytetyö tehtiin hyvän tieteellisen käytännön periaatteita noudattaen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimustyö suoritettiin rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta, sekä tarkkuutta noudattaen. Tiedonhankinta ja arviointi tehtiin tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisesti ja eettisesti kestävin menetelmin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 4) Opinnäytetyö tarkistettiin plagiaatintunnistusjärjestelmällä. Pehdyimme taustatietoina käytettäviin luotettaviin lähteisiin perusteellisesti ja viittasimme muiden tekemiin tutkimuksiin ja artikkeleihin asianmukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta oli vastuussa ensisijaisesti jokainen tutkimusryhmän jäsen itse.

Tutkimusmenetelmän ollessa haastattelu, eettisyys näkyi konkreettisesti haastattelutilanteissa. Haastateltavat olivat aidosti vapaaehtoisia ja heitä pyydettiin täyttämään virallinen suostumuslomake etukäteen. (Liite 3. Suostumuslomake) Lisäksi työryhmän jäsenet täyttivät tietosuojalomakkeen ja antoivat sen jokaiselle haastateltavalle. Haastateltavat saivat myös tietää oikeudestaan keskeyttää haastattelu niin tahtoessaan ja myös

kieltäytyä vastaamasta yksittäisiin kysymyksiin. Nimettömyyttä ja muita tietosuojaan liittyviä periaatteita noudatettiin tietosuojalakiin ja ammattikorkeakoulumme ohjeistuksiin nojaten. (Vehviläinen – Kankkunen-Julkunen 2013: 212-215.)

Nauhoitteet hävitettiin sovitusti litteroinnin jälkeen ja kerätty aineisto säilytettiin huolellisesti lukkojen takana koko opinnäytetyöprosessin ajan. Litteroinnit ja niiden pohjalta työstetty teemataulukko säästetään vielä mahdollisia jatkotutkimuksia varten ja niiden huolellisesta säilyttämisestä vastaavat opinnäytetyön tekijät ja ohjaaja.

5.8 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tulosten pohjalta voimme tehdä seuraavat johtopäätökset:

1. Synnytys ja lapsivuodeaika ovat synnyttäjälle henkisesti vaativaa ja herkkää aikaa, jolloin synnyttäjä kaipaa erityistä sensitiivisyyttä ja läsnäoloa kättilöltään.
2. Kätilön kohtaamisella on suuri vaikutus naisen synnytyskokemukseen ja näin kohtaaminen voidaan nähdä merkityksellisenä ilmiönä.
3. Erityisesti haasteellisissa tilanteissa kätilön huolehtiva kohtaaminen edesauttaa naista kokemaan turvallisuuden ja selviytymisen tunteita ja toisaalta ei-huolehtiva kohtaaminen edesauttaa naista kokemaan turvattomuuden ja epätoivon tunteita.

5.9 Kehittämisehdotukset

Hoitotieteellisessä tutkimuksessa on paljon haasteita, mutta alan ja profession tulevaisuuden kannalta on välttämätöntä saada tutkimustiedon käyttöä vahvistettua. (Kankkunen – Vehviläinen - Julkunen 2013: 244) Suomen Akatemia julkaisi vuonna 2012 hoitotieteen ja terveydenhuoltotutkimuksen, jossa kuvattiin myös yleisesti alan tutkimuksiin liittyviä kehittämisehdotuksia. Yksi kehittämisehdotuksista koski terveydenhuoltoa koskevan tutkimustiedon hyödyntämistä ja sen vahvistamista päätöksenteossa. (Kankkunen – Vehviläinen - Julkunen 2013: 233).

Opinnäytetyömme ajankohtaisuuden vuoksi pohdimme myös tuoreen tiedon hyödyntämistä ja sen vahvistamista kättilötyössä. Opinnäytetyömme antoi näkemystä siitä, kuinka kätilön kohtaaminen vaikuttaa naisen kokemuksiin ja sitä kautta näemme kohtaamisen

merkityksellisenä asiana. Olisi hyödyllistä tutkia kättilön ja synnyttäjän välistä kohtaamista laajemmin ja tämän avulla kehittää työkaluja ammattilaisille, jotta erityisesti ei-huolehtivan kohtaamisen vaikutuksilta tai seurauksilta välttyttäisiin.

5.10 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön kautta saimme kosketusta hoitotieteelliseen tutkimustietoon, sen käyttöön ja kehittämiseen. (Kankkunen – Vehviläinen - Julkunen 2013: 244.) Hoitotyön opinnoissa tulisi vahvistaa tieteellisen tiedon käyttöä (Kankkunen – Vehviläinen - Julkunen 2013: 241) ja opinnäytetyö oli oiva menetelmä sen harjoitteluun.

Opinnäytetyön tekeminen ajoittui kolmannen vuoden opintoihin ja kättilöopiskelijoina olimme juuri suorittaneet sairaanhoidon opinnot – varsinaiset kättilötyön teoriaopinnot olivat vielä edessäpäin. Näin ollen tämän opinnäytetyön tekeminen kättilötyön aiheesta tuntui upealta johdatukselta paljon odotettuihin opintoihin. Työtä tehdessä saimme erinomaista kokemusta tutkitun tiedon etsimisestä ja hyödyntämisestä sekä tutkimustyön menetelmistä. Opinnäytetyön aihe oli erittäin otollinen ammatillisen kasvun kannalta, sillä saimme erinomaisen tilaisuuden selvittää ruohonjuuritasolla, millaisia ominaisuuksia ja käytäntötapoja kättilönä on hyvä harjoittaa ja millaisia ei. Tällaisen oppimiskokemuksen soisi mielellään jokaiselle tulevalle alan ammattilaiselle.

Myös opinnäytetyön menetelmä oli hyvää ammatillista harjoittelua, sillä haastattelut olivat kohtaamisia, joissa käsiteltiin hyvin henkilökohtaisia ja intiimejä asioita. Erilaisten kohtaamisien merkityksien selvittäminen antoi työryhmällemme antoisaa näkemystä siihen, kuinka tulevaisuudessa voimme itse vaikuttaa kättilönä asiakkaan kokemukseen. Haastattelujen, tulosten ja johtopäätösten puolesta olemme vakuuttuneita siitä, että kohtaamisella on suuri merkitys naisen kokemukseen. Näiden äärimmäisen arvokkaiden kokemusten avulla pystymme itse tulevaisuudessa kättilöinä antamaan naiselle huolehtivia kokemuksia niin raskauden, synnytyksen kuin lapsivuodeajan aikana.

Lähteet

Berg, Marie – Lundgren, Ingela – Hermansson, Evelyn – Wahlberg, Vivian 1994. Women's experience of the encounter with the midwife during childbirth. *Midwifery* 1996, 12. 11-15.

Borelli, Sara 2013. What is a good midwife? Insights from the literature. *Midwifery* 2014, 30. 3-10.

Colaizzi 1978. *Psychological research as the phenomenologist views in it*. Oxford University Press. (48-71)

Dunderfelt, Tony 2016. *Läsnaoleva kohtaaminen*. Ps Kustannus. Jyväskylä.

Haapio, Sari 2017. *Synnytysvalmennus kätilötyön interventiona. Ensisynnyttäjien valmennuskokemukset ja valmennuksen vaikuttavuus*. Akateeminen väitöskirja. Saatavilla osoitteessa: <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100696/978-952-03-0378-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 22.8.2019.

Halldórsdóttir, Sigríður 1996. *Caring and Uncaring Encounters in Nursing and Health Care – Developing a Theory*. Figure 2. Department of Caring Sciences, Faculty of Health Sciences. Linköping University 1996: 24-26

Halldórsdóttir, Sigríður – Karlsdóttir, Sigfríður 2011. The primacy of good midwife in midwifery services: An evolving theory of professionalism in midwifery. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 2011 (25). 806-817.

Jaalamaa, Katri 2019. Synnytys voi totta vie tuntua väkivallalta. Erityisesti, jos äidin ja kätilön vuorovaikutus ei toimi. *Me Naiset* -lehti. Verkkodokumentti. Julkaistu 13.5.2019. <<https://www.menaiset.fi/artikkeli/ihmiset-ja-ilmiot/ilmiot/nainen-vai-synnytysskanavama-synnytyssvakivalta-tarkoittaa>>. Luettu 12.9.2018.

Janhonen, Sirpa – Nikkonen, Merja 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. *WSOY*. 2003: 154-158

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. *Sanoma Pro Oy* 2013. 209-210; 233; 244.

Kinnunen, U – Poikkeus, A-M – Kokko, K – Laakso, M-L – Metsäpelto, R-L, Mäkikangas, A 2004. Tutkielmien ja tieteellisten raporttien laadintaohjeita. *Psykologian opetusmoniste*

Kosonen, Laura 2019. Sen muistaa aina. Nainen voi unohtaa paljon, mutta ei lasten syntymää. Kokemus voi antaa voimaa tai olla musertava, kirjoittaa kätilö Laura Kosonen. *Vauva* -lehti. Julkaistu 29.12.2018. Verkkodokumentti. <<https://www.vauva.fi/artikkeli/vanhemmuus/sen-muistaa-aina>>. Luettu 19.9.2019

Kuusela, Satu 2019. Opinnäytetyö. Julkaistu 16.5.2017. Päivitetty 7.8.2019. Verkko-dokumentti. <<https://oma.metropolia.fi/opiskelijoille/opinnaytetyo-ja-kypsyysnayte>> Luettu 7.10.2019.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2014. Laadullinen terveystutkimus. Bookwell Oy. Porvoo, 2014: 60-63.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Bookwell Oy. Helsinki, 2007: 128-129.

Kylmä, Jari – Vehviläinen-Julkunen, Katri – Lähdevirta, Juhani 2003. Laadullinen terveystutkimus - mitä, miten ja miksi? Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim 2003. 119. 609-615. Luettavissa verkossa osoitteessa: <<https://www.duodecim-lehti.fi/lehti/2003/7/duo93495>> Luettu 22.8.2019.

Lundgren, Ingela 2004. Releasing and relieving encounters: Experiences of pregnancy and childbirth. Scandinavian Journal of Caring Sciences. Borås, Ruotsi.

Pajukangas, Maija 1996. Kätilön työ. Verkkodokumentti. <<https://www.suomenkatiloliitto.fi/katilon-tyo>>. Luettu 23.9.2019.

Salonen, Anne – Oommen, Hanna – Kumpula, Merja – Kaunonen, Marja 2013. Äitien saama sosiaalinen tuki lapsivuodeosastolla. Tutkiva hoitotyö 2013, 4-16.

Siirilä, Merja – Krautsuk, Satu 2019. Yli sata naista avautui karmeista synnytyskokemuksista – #metoo-tyylinen kampanja leviää kuin kulovalkea, sairaaloissa pelätään vaikutuksia. Yle. Julkaistu 8.5.2019. Verkkodokumentti. <<https://yle.fi/uutiset/3-10770193>>. Luettu 12.9.2019.

Sirviö, Eeva-Liisa – Aumo, Oili - Korkiamäki, Kirsi – Lunabba, Mirja – Nurminen, Leena - Närvä, Helena – Pajukangas, Maija – Palmqvist, Siv 2004. Laadua kätilötyöhön - kätilötyön eettiset ja laadulliset perustelut. Verkkodokumentti. <https://asiakas.kotisivukone.com/files/suomenkatiloliitto.kotisivukone.com/tiedostot/tiedolla_taidolla_tunteella.pdf>. Luettu 27.8.2019.

THL. 2019. Syntyneet lapset. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/ohjeet-tietojen-toimittamiseen/syntyneet-lapset>>. Luettu 23.9.2019.

THL. 6/2018. Ennako: Perinataalitulasto – synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2018. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet/perinataalitulasto-synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet>>. Luettu 23.9.2019.

Torvinen, Pekka 2019. Suomalaissairaloissa tapahtuu ”synnytysväkivaltaa” ja siitä on nyt puhuttava, sanoo uusi kampanja – Kätilöliitto pitää sanaa valitettavana. Helsingin sanomat. Julkaistu 8.5.2019. Verkkodokumentti. <<https://www.hs.fi/nyt/art-2000006096906.html>>. Luettu 18.9.2019.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Verkkodokumentti. Saatavilla osoitteessa: <<https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>>. Luettu 21.8.2019.

Turtiainen, Sirpa 2014. Kielteinen synnytyskokemus ja synnytyksen jälkeinen tuensaanti. Pro Gradu -tutkielma. Saatavilla osoitteessa: <http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20141028/urn_nbn_fi_uef-20141028.pdf>. Luettu 22.8.2019.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi 2002, 141-142.

Vilen, Noora 2019. Emma sai paniikkikohtauksen 3 vuotta esikoisensa syntymästä ja alkoi viimein ymmärtää, kuinka traumaattinen synnytys oli ollut. Iltalehti. Julkaistu 29.5.2019. Verkkodokumentti. <<https://www.iltalehti.fi/pinnalla/a/b7b91985-24bf-4b61-8d85-c46b5ee45ab8>>. Luettu 19.9.2019.

Ziabakhsh, Shabnam – Fernandez, Renee – Black, Barb – Brito, Gail 2019. Voices of Postpartum Women: Exploring Canadian Women's Experiences of Inpatient Postpartum Care. Verkkodokumentti. <https://www.researchgate.net/profile/Shabnam_Ziabakhsh/publication/329119167_Voices_of_Postpartum_Women_Exploring_Canadian_Women%27s_Experiences_of_Inpatient_Postpartum_Care/links/5c100d48a6fdcc494fed8b62/Voices-of-Postpartum-Women-Exploring-Canadian-Womens-Experiences-of-Inpatient-Postpartum-Care.pdf>. Luettu 18.9.2019

Åsted-Kurki, Päivi – Nieminen, Heli 1997. Fenomenologisen tutkimuksen peruskysymykset hoitotieteessä. Paunonen – Vehviläinen – Julkunen 1997. Hoitotyön tutkimusmetodiikka, WSOY. 152-

Tutkimuskysymystä tukeva haastattelurunko

Huolehtiva kohtaaminen

1. Voitko kertoa henkilökohtaisesta kokemuksestasi huolehtivan kättilön kanssa?
2. Pystytkö kuvailemaan tarkemmin, millä tavoin kättilö oli mielestäsi huolehtiva?
3. Miltä sinusta tuntui kättilön huolehtiva kohtaaminen raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan aikana?
4. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät hyvän ja huolehtivan kättilön ominaisuudet?

Ei-huolehtiva kohtaaminen

1. Voitko kertoa minulle ei-huolehtivasta kohtaamisesta kättilön kanssa?
2. Pystytkö kuvailemaan, miksi sinusta tuntui, että kohtaaminen oli ei-huolehtiva?
3. Miltä sinusta tuntui kättilön ei-huolehtiva kohtaaminen raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan aikana?
4. Mitkä ovat mielestäsi merkittävimmät ei-huolehtivan kättilön ominaisuudet?

Haastattelukutsu

“SUOMALAISTEN NAISTEN KOKEMUKSIA HUOLEHTIVISTA JA EI –HUOLEHTIVISTA KOHTAAMISISTA KÄTILÖIDEN KANSSA RASKAUDEN, SYNNYTYKSEN JA LAPSIVUODEAJAN AIKANA”

Kätilö kohtaa työssään raskaana olevia, synnyttäviä ja synnyttäneitä naisia. Aikaisempaa suomenkielistä tutkimustietoa synnyttäjän ja kätilön kohtaamisesta ei löydy lainkaan ja kansainvälistäkin tietoa vain hyvin niukasti. Aikaisemmissa tutkimuksissa liittyen synnytykseen ja synnytyskokemuksiin korostuu kätilön merkitys, erityisesti kätilön ja synnyttäjän vuorovaikutussuhde, kumppanuus, tuki, yksilöllisyys ja positiivinen kommunikaatio, jotka kaikki juontavat juurensa kohtaamisesta. Täten koemme, että kohtaamista kätilön ja synnyttäjän välillä on aiheellista tarkastella lähemmin.

Ensimmäistä opinnäytetyötä tekevinä innokkaina kätilöopiskelijoina toivomme suuresti, että rohkaistuisit osallistumaan haastatteluamme. Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella synnyttäneiden naisten henkilökohtaisia kokemuksia kätilöiden kohtaamisesta raskausaikana, synnytyksessä sekä synnytyksen jälkeisenä aikana. Tavoitteenamme on tuottaa tietoa aiheesta kätilötyön kehittämisen ja kätilökoulutuksen tueksi. Tutkimuksemme tuloksia voidaan mahdollisesti myös hyödyntää jatkotutkimuksissa. Olemme rajanneet opinnäytetyön haastatteluun soveltumista seuraavasti:

Olethan...

- enintään 3kk aikaisemmin synnyttänyt (sovit haastatteluun, jos lapsen laskettu syntymäaika on loka-marras-joulu-tammikuussa)
- synnyttänyt alateitse
- synnyttänyt elävän lapsen
- äidinkielenäsi suomea puhuva

Tutkimuskysymyksenä on ”Millaisia kokemuksia suomalaisilla naisilla on kätilöiden huolehtivasta ja ei-huolehtivasta kohtaamisesta raskauden aikana, synnytyksessä ja synnytyksen jälkeen?”. Keräämme haastateltaviksi sopivat henkilöt syksyn 2019 aikana ja toteutamme haastattelut tammikuussa 2020 viikolla 4. Haastattelun lähtökohtana on ihmisten kokemusten, sekä yksilöiden kokemuksille antamien merkitysten tarkastelu. Haastattelemme kaikki osallistujat itse, erikseen sovittavana haastattelun molemmille osapuolille sopivana ajankohtana. Haastattelut ovat keskustelunomaisia tilanteita, joissa on paikan päällä ainoastaan haastattelija ja haastateltava. Toivomme, että kerrotte kokemuksianne pohjautuen kysymyksiimme kohtaamisesta kätilön kanssa. Koemme, että kaikki kokemukset ja näkemykset ovat arvokkaita, eikä ole olemassa huonoa tai väärää tietoa. Haastattelu kestää kaikkineen noin tunnin. Haastattelut nauhoitetaan haastateltavan suostumuksella.

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista, haastateltavien kanssa tehdään erillinen sopimus. Haastattelu analysoidaan täysin nimettömänä ja raportointi toteutuu niin, ettei ketään yksittäistä henkilöä pysty tunnistamaan. Osallistumisen voi perua missä vaiheessa tahansa ja näin ollen haastateltu aineisto poistetaan.

Mikäli koit kiinnostusta aiheeseen ja haluat osallistua opinnäytetyömme haastatteluun, ota yhteyttä kutsun lopussa olevaan sähköpostiosoitteeseen tai esitettyyn puhelinnumeroon. Yhteydenottojen perusteella sovimme haastatteluajan ja -paikan. Annamme myös erittäin mielellämme lisätietoja opinnäytetyöstämme, mikäli kysyttävää herää.

Kiitos mielenkiinnostasi!

Ystävällisin terveisin,

Kättilöopiskelijat

Marianne Kieloaho

Aino Nykänen

Taika Wiikari

Suostumuslomake

Olen tutustunut huolellisesti opinnäytetyön tiedotteeseen ja ymmärtänyt asian sisällön. Olen tietoinen, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja voin halutessani perua osallistumiseni tutkimuksen missä vaiheessa tahansa, kuitenkin ennen tutkimuksen julkaisua. Tässä tapauksessa antamani tietoja ei voida käyttää tutkimuksessa ja antamani data tullaan poistamaan välittömästi.

Olen saanut riittävästi tietoa opinnäytetyön tarkoituksesta ja ymmärrän osallistuvani julkiseen tutkimukseen. Minua on informoitu siitä, että haastattelu nauhoitetaan ja nauhoite tuhotaan tutkimuksen julkaisun jälkeen. Ymmärrän, että antamaani haastattelumateriaalia voidaan käyttää tiivistettynä tai suorina lainauksina opinnäytetyössä, henkilötietojani ei kuitenkaan julkaista eikä henkilöllisyyttäni pystytä tunnistamaan valmiista aineistosta.

Osallistun haastatteluun vapaaehtoisesti.

Allekirjoitus

aika ja paikka

Nimenselvennys

Suostumuksen vastaanottaja

aika ja paikka

Nimenselvennys

Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot:

Aino Nykänen
aino.nykanen@metropolia.fi

Taika Wiikari
taika.wiikari@metropolia.fi

Marianne Kieloaho
marianne.kieloaho@metropolia.fi

Esimerkki analyysitaulukosta			
Alkuperäinen ilmaisu	Ilmaisun keskeinen sisältö	Ilmaisun merkitys	Teema
S1 Edellisessä synnytyksessä kätilö oli "jos sä pystyt puhuun nii sua ei satu tarpeeks". Kuitenki tunti siitä se vauva oli syntynyt.	S1 Synnyttäjän aiemmassa synnytyksessä kätilö ei uskonut synnyttäjän olleen tarpeeksi kipeä, sillä tämä kykeni puhumaan. Synnyttäjän vauva oli kuitenkin tunnin päästä tästä syntynyt.	Kipujen vähättely	Vähättely
S4 Tuli sellanen olo et oot ihan yksin tän asian kanssa ja pitää selvitä, eikä kukaan auta mua. Että jos tää ei auttanu mua, nii onks tää mun huoli todellinen.	S4 Synnyttäjä koki päivystyksessä jäävänsä aivan yksin huoliensa kanssa ja kätilön välinpitämättömyys sai hänet kyseenalaistamaan omat huolensa. Välinpitämättömyys herätti epätoivon tunteita.	Huolien vähättelyn lisäämä yksinäisyyden tunne	
S5 Tuntu et aina vähäteltiin et mikä on Mä soitin et "limatulppa irtos, mitä mä teen?" nii ne vaa "ei siin mitää... Kyl sä tiiät ku se käynnistyy". Tuli ittelle tyhmä olo siitä.	S5 Synnyttäjä koki, että häntä vähäteltiin hänen soittaessaan synnytyssairaalaan. Hän tunsu itsensä tämän vuoksi tyhmäksi.	Kysymysten vähättely	
S1 Sellanen joka pysyy rauhallisena ja selostaa, et "nyt me vaik laitetaan tätä". Mulle ei kerrottu, ku puhkastiin kalvo ja laitettiin skalppia, ja meidän koko synnytyksen mä olin sillee, et mul on tuolla joku johto.	S1 Synnyttäjä toivoo kätilöltä rauhallisuutta ja riittävää tiedottamista tehtävistä toimenpiteistä. Synnyttäjälle ei oltu kerrottu, kun hänen sikiöpussinsa kalvo puhkaistiin tai kun vauvalle laitettiin scalpanturi.	Synnyttäjän toive riittävästä tiedonsaannista	Tiedonsaanti
S2 Ku oltiin synnytyssalissa, niin se kätilö rauhallisesti jakso selittää, vaikka mä en aina jaksanutkaan vastata. Tuntu, et hän koko ajan huomioi mua ja kerto mitä tapahtuu. Mä tie-	S2 Synnyttäjä koki kiitollisuutta, että kätilö jaksoi pitää häntä ajan tasalla synnytyksen aikana, vaikka itse oli kipujensa vuoksi hyvin hiljaa ja poissaoleva. Synnyttäjä koki suurta arvostusta kätilön huomiomisesta.	Kiitollisuus riittävästä tiedonsaannista	

dostin sen siinä tilanteessa, ja jälkikäteen mä oon arvostanu sitä tosi paljon, että hän jakso selittää, et tiesi koko aika mis mennään.			
S6 Se oli se teholle vienti. Varmasti tilanne vaatikin sitä. Mut sit ois ite kaivannu sitä, et ois joku selittäny, mitä nyt tapahtuu ja miksi. Ehkä siinä oli pieni kommunikaation puute, mikä aiheutti sen olon itelle. Tuntu siltä, et on enemmänkin aiheutta huoleen, ihan sen takia, et kukaan ei sanonu mitään.	S6 Synnyttävä koki, että olisi kaivannut enemmän tietoa tilanteesta, kun vauva vietiin teholle. Se, ettei hänelle annettu kaipaamansa tietoa, aiheutti lisää huolta ja pelkoa.	Tiedonsaannin puute lisäsi pelkoa ja huolta	
S3 Hän ei missään vaiheessa vähätellyt sitä mun kokemusta, ei yhtään epäilyt, että mä tulen sinne turhaan. Se halus ottaa sen testin vielä kahdestikin, että siinä hän tosiaan anto mulle sen fiiliksen, että et sä tullut tänne turhaan, että nyt varmistetaan, että ei jää mitään epäilystä itseleni. Tästä mulle jäi heti sellanen todella lämmin ja välittävä fiilis.	S3 Synnyttävä koki tärkeäksi ja huolehtivaksi kättilön kohtaamisen, jossa häntä ei lainkaan vähätelty ja synnytyksen mahdollinen käynnistyminen testattiin kahteen kertaan vain synnyttäjän mielenrauhan varmistamiseksi. Synnyttäjälle jäi tästä lämmin ja välittävä tunne.	Kättilön toiminnasta synnyttäjälle tuli välittävä tunne	Välittäminen
S5 Tulee sellane olo että musta välitetään ja... mua hoidetaan ja pidetään huolta.	S5 Synnyttäjälle oli tärkeää, että kättilöstä tuli sellainen olo, että hänestä välitetään, häntä hoidetaan ja pidetään huolta.	Välittävä kohtaaminen koettiin tärkeäksi	
S1 Et mä en oo vaa joku potilas x, joka pitää saada äkkii pois alta. Tuli sellanen, et mua kuunnellaan. Se oli tosi tärkeä, tärkein mulle. Se liitty nii siihe sairaalapelkoon, et ei ketään kiinnostasta ja ei ne välitä oikeesti musta.	Synnyttävä koki, ettei hän ole vain potilas muiden joukossa ja että häntä kuunneltiin. Se oli hänelle tärkeintä, sillä synnyttäjän sairaalapelkoon liittyy ajatus siitä, ettei hänestä olla kiinnostuneita, eikä välitetä aidosti.	Välittävä kohtaaminen koettiin tärkeäksi	